

هشدار امام!

((... دعوای ما دعوی نیست که برای خدا باشد
... همه ما از گوشمان بیرون کنیم که دعوی ما
برای خدا است ما برای مصالح اسلامی دعا
می کنیم... دعوی من و شما و همه کسانی که
دعا می کنند همه برای خودشان است...))

امام خمینی (ره) - صحیفه امام، جلد ۱۴ صفحه ۴۷۹

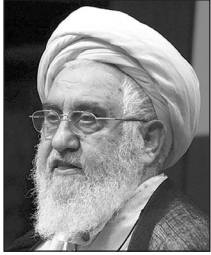

سپاسی. الجملی. فرهنگی

سال سی و دوم / شماره ۱۶
شماره مسلسل ۱۴۱۵
نیمه دوم آبان ماه ۱۳۹۰

۲۰۰ تومان

نماینده ولی فقیه در گیلان
و امام جمعه رشت:
عشق، ایمان و ارادت به
ولایت، کشور را بیمه
کرده است

صفحه ۵

سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین
دعایی در همایش مشور بیداری:
مشی و منش
امام (ره)

صفحه ۴

دیدگاه استاد سیدهادی خسروشاهی؛

تجلی مفاهیم مشور بیداری

معرفی
نخستین کتاب
مرجع درباره
امام موسی صدر

صفحه ۸

بزرگداشت علامه
عزیزالله عطاردی
در کتابخانه ملی

صفحه ۸

وزیر ارشاد:
بزرگان گذشته و
حال را شناسایی و
تکریم می کنیم

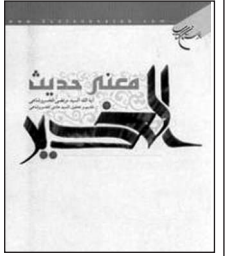
صفحه ۳

راشدالغنوشی
و تشکیل
دولت شهروندی
در تونس

صفحه ۹

معرفی کتاب
«معنی حدیث الغدیر»
تألیف آیت الله سید
مرتضی خسروشاهی

صفحه ۱۲

بسمه تعالی
فراخوان مقاله
بیست و پنجمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی

۱۹-۲۱ بهمن ۱۳۹۰ / ۱۵-۱۷ ربیع الأول ۱۴۳۳

زمان: عصر روز سوم کنفرانس

موضوع: بیداری اسلامی: چشم اندازها
۱- چشم اندازهای آینده:
- بیداری اسلامی و رشد فکری - فرهنگی در جوامع اسلامی.
- بیداری اسلامی و تحقق عدالت.
- بیداری اسلامی و تحقق زمینه های وحدت اسلامی.
- نقش بیداری اسلامی در تعاملات جهانی و تأمین حقوق ملت ها.
۲- پشتیبانی از بیداری اسلامی به منظور تحقق چشم اندازها:
الف) تبیین نقش انقلاب اسلامی در گسترش بیداری اسلامی
ب) تقویت، تعمیق ویژگی های بیداری اسلامی از قبیل:
فعال شدن نقش روحانیون آگاه، ترویج فرهنگ و سنت های اسلامی، تقویت سازمان ها و مؤسسات فراگیر اسلامی، توسعه امکانات راهبردی جهان اسلام، تحقق آگاهی سیاسی مطلوب در جوامع اسلامی، تقویت امید به آینده، حمایت از مقاومت اسلامی، گسترش آگاهی عمومی از اسلام و مسائل روز جوامع اسلامی، گسترش حرکت تبلیغاتی، ترویج دعوت به فرهنگ تقرب و وحدت اسلامی، تلاش در راه فتح باب اجتهاد، توازن بین اصولگرایی و نواندیشی، تبیین طرح جامع اسلامی در همه زمینه های زندگی و...
ج) آسیب شناسی بیداری اسلامی: (افراط گرایی و حرکت های کور، سطحی نگری، التقاط، تعصب، استحاله، انحراف، افتادن در دام توطئه های استکباری)

تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۱۶۱۸ - ۸۸۳۵۴۵۴۱
فکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۱۶۱۶ - ۸۸۳۲۴۵۴۱

پست الکترونیکی: international@taghrib.ir یا Balmelal@yahoo.com

ملاحظه: خواهشمند است الزاماً مقاله خود را با برنامه word تایپ و از طریق ایمیل های فوق ارسال فرمایید.
آدرس: تهران - خیابان طالقانی - بعد از چهارراه فرصت - شماره ۲۴۸ - مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی - ص.پ: ۱۵۸۷۵/۶۹۹۵

دبیرخانه هیئت علمی بیست و پنجمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی

هو الحق
یک سال پیش مردی از تبار سادات طباطبایی
به کاروان ابدیت پیوست و جمال حضرت دوست را در
ملکوت اعلی به تماشا نشست.

یک سال از درگذشت زنده یاد
مهندس سید عبدالباقی طباطبایی
فرزند ارشد علامه سید محمد حسین
طباطبایی و داماد حضرت آیت الله
حاج شیخ مرتضی حائری یزدی،
سپری شد. با تقدیم احترام و ادب و
قدردانی و تشکر از آیات عظام،
علمای اعلام، مراجع معظم تقلید و
مسئولین محترم قم، اقشار محترم و
شهروندان عزیز، فضلا و روحانیون، برنامه مراسم اولین سالگرد
آن رادمرد فرزانه اعلام می گردد:
مراسم آقایان: خیابان صفاییه، حسینیه شهدا، جمعه، ۱۳۹۰/۹/۴
بعد از نماز مغرب و عشا.
مراسم بانوان نیز همزمان در بیت علامه طباطبایی (ره) واقع در
صفاییه، کوچه ۲۱ کوچه ناصر - پلاک ۳۵ برگزار می شود.
پیشاپیش مقدم ارزشمند عزیزان را ارج می نهیم.

خانواده علامه طباطبایی

دیدگاه استاد سیدهادی خسروشاهی؛

تجلی مفاهیم منشور برادری

در صفحه ۱۴ روزنامه «اطلاعات» مورخ روز پنجشنبه ۹۰/۷/۱۲، متن سخنرانی برادرم دعایی حفظه‌الله را که در همایش منشور برادری در حوزه علمیه قم ایراد شده بود، خواندم و بسیار مسرور شدم. و در واقع کمی به حال و هوای اوائل انقلاب و صفای قدیمی و روح معنوی پیشین، بازگشتم! و آرزو کردم که ایکاش این روحیه عفو و اغماض و برادری و همدلی از نو بر جامعه ما حکومت کند. و دعوای و هواهای نفسانی، تحت عنوان موهوم، برای اسلام، برای خدا! و در راه دفاع از ارزش‌ها و برای: انقلاب بر ما حاکم نشود، چرا که امام خمینی در یک سخنرانی می‌فرماید:

... دعوای ما دعویایی نیست که برای خدا باشد. همه ما از گوشمان بیرون کنیم که دعوی ما برای خدا است، ما برای مصالح اسلامی دعا می‌کنیم... دعوی من و شما و همه کسانی که دعا می‌کنند، همه برای خودشان است. (متن کامل بیانات امام خمینی (ره) در جلد چهاردهم صحیفه امام، صفحه ۲۷۹ و بعد آمده است. علاقمندان مراجعه کنند).

بهر حال امیدوارم که با عنایت حق تعالی، از این دعوای و عناوین تفرقه‌انگیز: چپ و راست، اصولگرا و محافظه‌کار! اصلاح طلب و لیبرال! و امثال اینها، دست برداریم و به برادری و صدق، صفا و مهرورزی واقعی اوائل انقلاب برگردیم!...

آقای دعایی به چند نمونه از ارزش‌های واقعی انقلاب، در گذشت و اغماض و برخورد‌های انسانی در اوائل انقلاب اشاره کرده بود و من یکی دو نمونه دیگر را که خاطراتی از امام خمینی قدس سره و تجلی مفاهیم منشور برادری در عملکرد ایشان می‌باشد - اشاره - می‌کنم:

خاطره نخست:

... پس از ماجرای عزل بنی صدر و فرار وی به خارج، جناب اندیشه بزرگ قرن! ترور در ایران را نبرد آزادی بخش نامید و هر روز در گفتگوهای خود با رسانه‌های غربی، نظام اسلامی ایران را تحت عنوان «حکومت ملأ تاربا!» مورد اتهام و حمله قرار می‌داد... در آن ایام، اعلام همبستگی با فرقه نفاق و باصطلاح شورای ملی مقاومت! امر رایجی شده بود و هر کسی که می‌خواست در غرب بماند، به بهانه‌ای به آن ملحق می‌شد! در این میان، یکی از برادران دانشجو که در شهر «جنوا» تحصیل می‌کرد و عضو انجمن اسلامی دانشجویان در ایتالیا بود، نزد من آمد و اطلاع داد که می‌خواهد به پاریس برود و به «مقاومت» ملحق شود و پس از جلب اعتماد سران آن بنی صدر را ترور کند!... البته او در ضمن از من به عنوان یک روحانی، «مجاز شرعی» می‌خواست و بدنال موافقت مرکز یا نهاد دیگری نبود... اما من به او گفتم که بنده نه قاضی شرع هستم و نه حاکم دادگاه انقلاب و نه اهل حکم و فتوی در این قبیل امور، و اگر قرار بود در این زمینه‌ها مسئولیتی را بپذیرم، در ایران دعوت شهید آیت‌الله قدوسی را برای سرپرستی یکی از دادگاه‌های انقلاب را قبول می‌کردم اما من نپذیرفتم، چون هر کسی را خداوند برای کاری ساخته است و کار من، کار فرهنگی است و در امور دیگر، دخالتی نداشته‌ام و قصد هم ندارم که دخالت کنم. اصرار نامبرده بر عملی ساختن تصمیم خود باعث شد که من به او بگویم: برای شرکت در سمینار سفرای ایران در خارج، که هفته آینده در تهران منعقد خواهد شد، عازم ایران هستم و حکم شرعی این امر را فقط از امام خمینی که شما مقلد ایشان هستید، خواهم پرسید و پاسخ را برای شما خواهم آوردم! برادر دانشجو که در خلوص او شکی نبود و بعدها هم جز کادر رسمی وزارت امور خارجه شد، خیلی خوشحال گشت و قرار شد که منتظر پاسخ و نظریه امام خمینی باشد...

... هفته بعد که به ایران آمدم و در دیدار با امام، موضوع را بعنوان یک سؤال شرعی مطرح کردم.

▲ از راست: مرحوم آیت‌الله حاج سید مهدی دروازه‌ای تبریزی (از علمای مبارز تبریز)، امام خمینی (ره)، استاد خسروشاهی - سال ۱۳۴۲ در منزل استاد خسروشاهی

هم موجود بوده است و این کشف خبر، نشان داد که ترور او توسط مأمورین امنیتی مصر اجرا شده است و گرنه اگر دزدانی به خاطر کیف پول! او را ترور کرده بودند، خبر کشف پول نقد در کیف، در جراید منتشر نمی‌گردید!... بدین ترتیب سوزه اصلی از بین رفت و دوستان مصری هم این طرح را عملی نکردند. یکی دو ماه بعد، گروهی از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی برای شرکت در کنفرانس بین‌المجالس به ایتالیا آمده بودند تا در آن کنفرانس شرکت کنند و طبق معمول مسافران رسمی، اعضاء مجلس هم یکی دو روز میهمان ما بودند. یک روز بر سر میز نهار موضوع فعالیت‌های اعضای خاندان پهلوی و بنی صدر در خارج مطرح شد و بعضی‌ها به شدت به آن‌ها حمله می‌کردند و افسوس می‌خوردند که آنها فرار کردند و اعدام نشدند!

من به تناسب موضوع بحث، نظریه امام را در هر دو مورد نقل کردم که مورد پسند بعضی از دوستان انقلابی اوائل انقلاب! قرار نگرفت و حتی یکی از آنها به شدت اعتراض کرد که این مطلب را نباید از قول امام نقل کنم!...

به آن برادر محترم گفتم که من این مطلب را از شخص امام و بدون واسطه شنیده‌ام و نقل آن در غرب، نشان خواهد داد که نظریه امام خمینی در این قبیل موارد چیست؟ و اتهامات مربوط به مسئله دخالت ایران در ترورها، بی اثر خواهد شد. و اگر احتمال نقل حدیث غیر واقعی! می‌دهید، جناب آقای دعایی که همراه شما به ایران برمی‌گردد، می‌تواند از شخص امام مسئله را بپرسد تا شک و تردید برادران برطرف شود... و نتیجه را به من اطلاع دهند.

یکی از آشنایان قدیمی و روحانی عضو هیأت هم گفت: ما در صحت نقل شما شک نمی‌کنیم ولی نقل آن را در شرایط انقلابی کنونی کشور و خیانت این افراد هم صحیح و صلاح نمی‌دانیم!...

من اضافه کردم که: همه می‌دانیم امام اهل پنهان‌کاری و مصلحت‌گرایی نیست، و اگر مطلبی را فرموده‌اند لابد با نقل آن هم مخالفتی نخواهند داشت... جلسه ما ختم شد و دوستان برای شرکت در کنفرانس بین‌المجالس، رفتند ولی پس از مراجعت به ایران هم متأسفانه خبری از پرسش موضوع از امام و پاسخ ایشان، به اینجانب ابلاغ نشد!

... چند ماه گذشت و من باز برای انجام کاری به ایران آمدم و به دیدار امام هم شتافتم. اتفاقاً در آن روز، ساعت ملاقات حقیق با ساعت دیدار آیت‌الله حاج سید موسی شبیری زنجانی (حفظه‌الله) - از مراجع عظام کنونی - یکی شده بود و ایشان هم همراه فرزند فاضلشان برای ملاقات با امام به جماران آمده بودند، لذا در وقت معین شده همراه ایشان به اطاق ملاقات امام رفتیم. پس از سخنانی که آیت‌الله شبیری بیان داشتند و معرفی فرزندشان که ظاهراً تازه «معمم» شده بود؛ نوبت به اینجانب رسید که گزارش خلاصه‌ای از مسائل حوزه مأموریت خود و کارهای فرهنگی را که انجام می‌دهیم، ارائه

پس از سخنرانی اینجانب که با توجه به شرایط روز، حال و هوای انقلابی داشت و مورد استقبال جوانان و حضار قرار گرفت، در موقع خروج از سالن کنفرانس و در میان ازدحام جمعیت اساتید و دانشجویان، یک جوان از من خواست در گوشه‌ای به سخن او گوش فرا دهم... به گوشه‌ای رفتم و او به عنوان یک امر محرمانه و امانت شرعی، مطلبی را با من در میان گذاشت و خواستار پاسخ شرعی آن شد. او که ابوالعلا نام داشت گویا از اعضاء رهبری یکی از

سازمانهای جهادی جوانان مصری بود و برای دیدار با بعضی از اسلام‌گرایان الجزائر، به آن کشور آمده بود. او گفت: همسر شاه - فرح دینا - که در قاهره اقامت دارد و میهمان انورسادات است، همراه بچه‌هایش هر شب جمعه به مسجدالرفاعی می‌آید که جنازه شاه در آنجا دفن شده است و مأمورین پلیس و امنیتی در مقابل درب ورودی مسجد، مراقب بوده و مسئول حفاظت هستند و امکان اینکه ما وارد مسجد بشویم و یا او را در موقع خروج ترور کنیم، وجود ندارد، ولی فقط به راحتی می‌توانیم سوار بر موتور، به هنگام عبور از جلو مسجد - که درب آن همیشه باز است - نازنجکی بسوی او پرتاب کنیم که در این عملیات علاوه بر خود او، بچه‌ها هم کشته خواهند شد!... البته من آشنایی قبلی با ابوالعلا بعنوان یک جوان مصری اسلام‌گرا نداشتم ولی طرح او را جدی تلقی کردم و البته او علت اصلی اقدام جماعت اسلامی را گزارش نکرد، بلکه از من «مجاز شرعی» و بقول او «حکم یا فتوای» خواست... من به آن برادر گفتم که بنده مفتی نیستم و در مسائلی از این قبیل نه دخالت می‌کنم و نه نظر می‌دهم... گفت: از شیخ خلیفالی پرسید و جواب او را به ما بگویند! (آن ایام خلیفالی همه جا به عنوان حاکم شرع دادگاه انقلاب معروف شده بود!)... به برادر مصری گفتم که من این مسئله را از امثال آقای خلیفالی نمی‌پرسم و با بعضی از کارهای او هم موافق نیستم ولی اگر سفری به ایران بروم، از شخص امام خمینی مسئله شما را به عنوان یک مسئله شرعی و فقهی، می‌پرسم و پاسخ ایشان را به شما اطلاع می‌دهم. او تلفن تماس مرا در ایتالیا گرفت و گفت پس از مدتی تلفنی پاسخ را از شما می‌پرسم؟ پس از پایان کنفرانس اندیشه اسلامی الجزائر، ما به ایتالیا برگشتیم، دوستان به ایران مراجعت کردند، و من یکی دو هفته دیگر، برای استفاده از مرخصی سالانه، به ایران آمدم و یکی دو هفته بعد نیز برای ارائه گزارش امور در واتیکان به خدمت امام رفتم و پس از ارائه گزارش، این مسئله را هم به عنوان سؤال شرعی یک برادر مسلمان مصری، مطرح کردم. امام یکبار دیگر سؤال را از من پرسیدند: پس از توضیح بیشتر، پاسخ ایشان بطور دقیق این بود: اگر جنابعالی و یا آن آقایان زن شاه را مفسده می‌دانید، تقصیر بچه‌ها چیست؟ حتماً نهی‌شان کنید و بگویند که به این کار دست نزنند...

پس از مراجعت به ایتالیا، روزی ابوالعلا با من تماس گرفت و احوالپرسی کرد و به تناسب و در وسط گفتگو پاسخ امام را که قرار بود با یک جمله «بجزو» یا «بجزو» به ایشان منتقل کنم، بیان کردم و در ضمن بیان امام را با عنوان کلی که اگر کسی گناهی مرتکب شده، تقصیر همراهان او چیست؟ «بجزو» مطلب را به او ابلاغ کردم.

... موضوع منتفی شده بود که یک ماه بعد روزنامه‌های مصری خبر کشته شدن ابوالعلا را در یکی از خیابان‌های قاهره منتشر کردند که توسط دو فرد مسلح ترور شده و کیف دستی او هم به سرقت رفته است! ولی بعد روزنامه‌های مصری نوشتند که در کیف او، علاوه بر اسناد، مبلغ ۱۲ هزار دلار نقد

▲ از چپ: مرحوم مهندس عبدالباقی طباطبایی و حضرات آقایان مصباح یزدی، مکارم شیرازی، موسوی تبریزی، اشراقی، خسروشاهی و غروی در مراسم سالگرد علامه طباطبایی

او وجه مشترک داشتند یا از نظر فکری و شغلی و یا فامیلی. در سال های ۶۵ به بعد بیشتر در رابطه با مسائل علمی پدر و کتاب های پدرشان وقت می گذاشت و یا با افرادی که با این موضوع سروکار داشتند بود.

او مردی بسیار مؤدب و تربیت شده بود. در گفتار و کلمات دقت نظر خاصی داشت، شمرده سخن می گفت و هیچگاه سخن بیهوده و یا کلامی غلط نمی گفت.

او فرزندی مطیع برای پدر بود چنانکه پدرشان علاقه و احترام خاصی نسبت به او داشتند. و همچنین ابوالزوجه ایشان آیت الله حائری اخلاق او را می ستود و بعضی از صفات خوب او را منحصر به فرد می دانست.

از دواج ایشان به صورت سنتی و از طریق خانواده صورت گرفت.

مورد دیگر فنی بودن واقعی ایشان بود. مهندس های های بسیاری را می شناسیم، اما از بین آنها کمتر کسی تا این حد توانمندی های بارزی دارد. او در حرفه اش به دنبال یک مسیر مشخص تعیین شده از سوی دیگران نبود. علاقمندی اش به رشته برق در دوران تحصیلات مدرسه ای او نیز وجود داشته، به طوری که وقتی دانش آموز بوده، دستگاه جوش به صورت انبوه می سازد. طبیعی است که در منطقه، دستگاه جوش طباطبایی معروف می شود. این ادعا که این دستگاه هیچ گاه نمی سوزد، هنوز با گذشت قریب به چهل سال نقض نشده. حتی یک کارگاه آهنگری تماماً در آتش می سوزد، اما دستگاه جوش موجود در آن، صرفاً با تعویض بنده ای که در اثر حرارت کج شده و بخشی از آن ذوب شده است قابل استفاده می ماند.

در کارگاه او در شهرستان قم برای اولین بار یخچال های خانگی و صنعتی تولید می شود و بسیاری از ماشین آلات کارگاه از جمله دستگاه های پرس با توان های متعدد، به شکل های حرارتی و معمول، دستگاه نورد فلزات، دستگاه خم لوله ها و میله های فلزی، کوره های ذوب و ابزارهای دیگری که موردنیاز است را خود می سازد. به یاد می آورم که درباره تولیدات کارگاهش گفت: "یادم نمی آید دستگاهی خواسته باشند که از تولید آن عاجز مانده باشیم." در سال های اخیر کسی دستگاه تولید پوشال کولر می خواهد و مهندس که فقط یک بار آن هم به صورت یک بازدید معمول و سطحی از یک کارخانه کولر سازی بازدید کرده است، نیاز او را پاسخ می هد.

سرانجام آن روح بلند و ملکوتی و آن یادگار علامه بزرگ، پس از یک دوره بیماری در سحرگاه چهارشنبه، ۸۹/۹/۳ بر اثر نارسایی قلبی در هفتاد و هفت سالگی به ملکوت اعلی پر کشید و به اجداد طاهرینش پیوست و دوستان، آشنایان و ارادتمندان را به سوک نشاناند.

خاطرات آن یار سفر کرده و عزیز از دست رفته که عمری را در نهایت اخلاص و صداقت و بی ادعایی زیست، هرگز از اذهان نخواهد رفت و فراموش نخواهد شد. عاش سعیدا و مات سعیدا

مرغ باغ ملکوت، نیم از عالم خاک

چند روزی قفسی ساخته اند از بدنم

ای خوش آن روز که پرواز کنم تا بر دوست

به هوای سر کویش پر و بالی بزنم

و در پایان:

صبر بسیار بایاد پدر پیر فلک را

تا دگر مادر گیتی چو تو فرزند بزاید

محمد حسین تریان

به مناسبت اولین سالگرد درگذشت مهندس عبدالباقی طباطبایی فرزند علامه طباطبایی

به شکل باد صبا در جهان مسافر باش...

در معرفی افکار و آثار پدر بزرگوارشان در صدا و سیما داشت و به کرات مصاحبه ها و سخنانشان از رسانه ملی پخش شده است. رفتار آقا منشانه، سخنان شیرین و تواضع و متانت کم نظیر وی که از سر صدق بود، هر انسانی را مجذوب می کرد.

ایشان دارای یک دختر و سه پسرند؛ پسران به ترتیب: رضا، محمد و محمد حسین اند.

رضا: مهندس مکانیک و فوق لیسانس مکانیک جامدات. محمد: فوق لیسانس مهندسی مکانیک سیالات. محمد حسین: فوق لیسانس مهندسی صنایع. صبیبه ایشان: فارغ التحصیل رشته فیزیک و زبان انگلیسی و دانشجوی فوق لیسانس فیزیک و در حال حاضر دبیر فیزیک.

آقای عبدالباقی طباطبائی اولین فرزند خانواده بوده و سه فرزند قبلی بنا به عللی فوت کرده اند.

از خانواده مرحوم نقل شده که مرحوم آیت الله قاضی (استاد و عموزاده علامه طباطبائی) که اهل سیر و سلوک و مکاشفه بوده در هنگام بارداری مادر آقای عبدالباقی وعده وجود فرزند و ذکور بودن آن را به مادر و پدر داده و نام او را هم مرحوم قاضی عبدالباقی گذاشت.

مهندس طباطبائی در سال ۱۳۱۷ همراه علامه از نجف به ایران مهاجرت نموده و در شهر تبریز که اقامتگاه و وطن اصلی آنها بوده ساکن شده. در سن ۱۲ سالگی برای بار دوم همراه پدر و مادر و برادر و دو خواهر به قم مهاجرت نموده و تا هنگام فوت در قم زندگی کرده اند. گفته شده که در هنگام طفولیت پسری زیبا، باهوش و سالم بوده است. در هنگام نوجوانی به مسائل فنی و تکنیکی علاقمند بوده و درس ریاضی او بسیار عالی بوده است.

آقای عبدالباقی در دوره جوانی و اوائل میانسالی در مسائل فنی قوی و سرآمد بسیاری از مهندسان هم دوره های خود در برق و مکانیک بوده است. وی هوشی سرشار و ذهن خلاق در صنعت داشته است.

ایشان عمده تمرکزش را در صنعت صرف کرده و به مسائل مالی و اقتصادی کم توجه کرده و در این راه کمتر موفق شده.

در دوره میانسالی و بعد بسیار ساکت و کم حرف بودند و کمتر اظهار نظر می کردند و تا آخرین روزهای زندگی هر روز به محل کار خود می رفتند و در اواخر عمر از ناراحتی قلبی رنج می بردند و همین ناراحتی باعث مرگ ایشان شد. در آخرین روزهای زندگی حدود ۱۰ روز در بیمارستان و منزل بستری بودند.

وی هنگام مرگ مثل همیشه آرام و تسلیم تقدیر و مسیر زندگی بود. ایشان روحیه ای قوی و به لحاظ جسمی سالم و نیرومند و از نظر اخلاقی والا و کم نظیر و در برخی صفات بی نظیر بود. از نقطه نظر اجتماعی رفتارش طوری بود که مورد توجه و محبت و احترام قرار می گرفت.

آقای عبدالباقی بعد از تحصیلات دوره دبیرستان مدتی دروس حوزوی را نزد آیت الله سبحانی تلمذ کردند ولی بعداً نبوغ ذاتی خود را در کارهای فنی و عملی بکار بردند.

آقای عبدالباقی بسیار علم دوست بود و همسر و فرزندان را به آموختن علم تشویق و ترغیب می کرد و خودش هم در فرصت هایی اهل مطالعه بود بخصوص زبان انگلیسی، به زبان آلمانی و ایتالیایی هم آشنایی داشت.

سخنرانی هایی که در سمینارهای مختلف، در دانشگاه های تهران، تبریز و شهرهای دیگر ایران و در خارج از کشور از جمله بوسنی هرزه گوین، مربوط به مرحوم علامه بزرگوار داشتند، مورد توجه بود و مقالاتی هم در این خصوص نوشته اند. او اندیشه ای مدرن و دور از تحجر داشت، بسیار آزاد فکر می کرد. محلوده شرعی را کاملاً رعایت می کرد ولی نه بیشتر. از عرف های غلط و عامیانه بیزار بود.

بیشتر با افرادی سروکار داشت که از نقطه نظری با

از شمار دو چشم یک تن کم وز شمار خرد هزاران بیش

مهندس سید عبدالباقی طباطبایی - فرزند ارشد فیلسوف و مفسر کبیر قرآن، علامه سید محمد حسین طباطبایی (ره) - در یکم مرداد هزار و سیصد و دوازده هجری شمسی در نجف اشرف چشم به جهان گشود. اجداد ایشان خاندانی ریشه دار، کهن، علمی و مذهبی بودند و والده مکرّمه شان نیز از سلسله سادات جلیل القدر طباطبایی های آذربایجان اند. عموی آن مرحوم نیز آیت الله حاج سید حسن الهی طباطبایی، عالم و عارف بنام عصر خویش بودند که شرح احوال معظّم له در بسیاری از کتب موجود است و مدفون در قبرستان ابو حسین قم اند.

مادر ایشان قمرالسادات طباطبائی قاضی صبیبه مرحوم حاج میرزا مهدی آقا طباطبائی و عموزاده عارف نامی حاج میرزا علی آقا قاضی بودند. ناگفته نماند که این بانوی محترمه در وفای به شوهر از نوادر بوده نقد عمر را در طبق اخلاص به مرحوم علامه طباطبایی تقدیم و پیوسته در تمام شرایط مختلف زندگی پر نوسان مرحوم علامه شریک غم و شادی بوده، بطور خستگی ناپذیر مدت ۴۲ سال مدیر کامل گردش زندگی و مربی فرزندان آن مرحوم و دائماً در فکر ایجاد رفاه و آرامش زندگی جهت ادامه درس و بحث و تحقیق و گردآوری علوم برای شوهرش بوده به نحوی که در فوت ایشان مرحوم علامه در جمع شاگردان فرمودند:

من پیشرفت های خود مدیون مرحوم خانم هستم مهندس طباطبایی تحصیلات مقدماتی را در ایران و تحصیلات عالی را قبل از انقلاب در رشته های مهندسی برق - قدرت در انگلستان و نساجی در ایتالیا با موفقیت به پایان رساندند. وی در عین مهارت و تیزبینی در امور فنی و مهندسی و ابداعات و نوآوری های صنعتی، طبیعی لطیف داشت و اشعاری می سرود و این خصیصه را از والد بزرگوارشان به ارث برده بود. محض نمونه اشعاری از ایشان که در اواخر عمر سروده اند و با لحنی دلنشین زمزمه می کردند، ذکر می شود.

بنا، امشب مرا دیوانه کردی

به می، جانم زن تن بیگانه کردی زدی آتش به جانم با دو جامی

بدان، شوق مرا هنگامه کردی

بیا ساقی، مرا دریاب امشب

که امشب تو مرا دیوانه کردی

اگر من تا سحرگه با تو باشم

به پایان شیم پیدا نکردی

ایشان با تأسیس مؤسسه فرهنگی بنیاد علمی - فکری علامه طباطبایی آثار و تألیفات ارزشمند و افکار بلند و عمیق معظّم له را نشر و گسترش داد. این بنیاد نزد عاشقان و فراگیران علوم آل محمد، حتی خارج از کشور شناخته شده و اوراق موجود حکایت از این امر دارد.

مهندس طباطبایی به سال ۱۳۴۲ هجری شمسی در سی سالگی با صبیبه عقیفه حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ مرتضی حائری یزدی (ره)، نواده مرحوم حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، مؤسس حوزه علمیه قم ازدواج نمود که حاصل آن یک دختر و سه پسر است. همسر ایشان از سوی دیگر نواده مرحوم، حضرت آیت الله العظمی حاج سید محمد حجّت کوه کمری، مرجع عصر خویش و مؤسس مدرسه مبارکه حجّتیّه قم اند. این خانواده، اهل علم و همگی دارای تحصیلات عالیّه و دانشگاهی در دانشگاه های معتبرند.

از ویژگی های بارز این خلف صدق پدر که بسیاری از صفات اخلاقی و منش های رفتاری را از والد بزرگوارش به ارث برده بود، اخلاص، صداقت، خوش خلقی، سعه صدر، بی آلاشی، بی اعتنایی به مال و مثال دنیا، زهد و ورع، ساده زیستی، خنده رویی، صرفه جویی، بیان نکات اخلاقی و... بود. ایشان خلقتاً نیز بسیار به مرحوم علامه طباطبایی شباهت داشتند، به طوری که هر کس در نگاه اول متوجه این موضوع می گشت، همچنین آن مرحوم نقش عمده ای

نمودم و سپس یک سؤال مطرح کردم و پرسیدم:

اگر خاطر شریف باشد در ملاقات چند ماه قبل درباره اقدام بعضی ها، در مورد همسر شاه، سؤال شرعی دوستان مصری را مطرح کردم که فرمودید: گناه بچه ها چیست؟ من تا این جمله را گفتم، امام حرف مرا قطع کرد و فرمود: من آن زن را هم اجازه ندادم و من بلافاصله مطلب را تکمیل کردم و گفتم بلی حضرت تعالی فرمودید: اگر از نظر شما و آن آقایان، آن زن مفسده باشد؛ تقصیر بچه ها چیست؟ امام فرمودند: بلی این درست است...

گفتم سؤال بنده اکنون این است که آیا من حق دارم این مطلب را از قول حضرت تعالی در جلسه ای بیان کنم، و یا در جایی بنویسم، یا موضوع خصوصی است و فقط جهت اطلاع دوستان مربوطه بود؟

امام فرمودند: هم می توانید نقل کنید و هم می توانید بنویسید. و این بود که من پس از مراجعت به ایتالیا، در مصاحبه ای این مطلب را از قول امام نقل کردم و منتشر گردید و آقای فهمی هویدی نویسنده معروف مصری هم آن را در کتاب خود: ایران من الداخل - ایران از درون - از قول من نقل کرد که موجب رفع بعضی از سوء تفاهات گردید ولی چون آن ایام مصادف با نشر اتهام رهبری تروریسم در اروپا توسط بنده بود و روزنامه "ساندی تایمز" گزارش مشروحی به قلم آقای امیر طاهری در این زمینه منتشر ساخته بود ....! و جراید وابسته به امپریالیسم خبری بالاتفاق کشف کرده بودند که گویا رهبری گامی "کاز" های اسلامی را در اروپا بنده به عهده دارم! شاهیان و یاران آقای بنی صدر و شاید خود وی هم بنده را به دلیل اینکه یک مسئله شرعی از امام پرسیده ام، به رهبری یا هواداری از تروریسم متهم کردند، در حالیکه من در واقع با اقدام خود، جلو تروریسم را گرفته بودم.

در اینجا ضروری است اشاره کنم که پس از شکایت من از روزنامه معروف انگلیسی "ساندی تایمز" و کشیده شدن مدیر آن: "مردوک" صهیونیست به "دادگاه عالی" لندن روزنامه نامبرده در دادگاه محکوم شد و او مجبور گشت که علاوه بر پرداخت هزینه وکیل و دادگاه و ۱۵ هزار پوند بعنوان خسارتی که بر من وارد شده بود! در همان صفحه از روزنامه خود، عذرخواهی رسمی بعمل آورد... و از همه مهمتر آنکه آقای امیر طاهری، نویسنده اصلی مقاله و جاعل و ناشر اتهام را از روزنامه "ساندی تایمز" اخراج کردند و او از آن تاریخ به بعد - و تاکنون - دیگر نتوانسته است که در آن روزنامه معروف و دو میلیون تیراژی در روزهای یکشنبه، مقاله یا گزارشی بنویسد و منتشر سازد.

در اینجا لازم می دانم که از زحمات کارداران وقت جمهوری اسلامی ایران در لندن، جناب آقای ساداتیان و سپس جناب آقای آخوندزاده، تشکر و قدردانی کنم که در تمام مراحل چند ماهه دادگاه و انتخاب وکیل و پرداخت هزینه ها - که البته همه آن ها پس از محکوم شدن مردوک توسط وکیل از روزنامه بازپس گرفته شد - در کمال صداقت و مسئولیت پذیری ما را یاری کردند و بی تردید پاداش آنان عندالله محفوظ خواهد بود.

***

... این بود خلاصه ای از دو خاطره درباره روش و منش امام خمینی (ره) در برخورد با معاندین و مخالفین، که امیدواریم برای اهل خرد و مسئولان امور عدل و داد کشور سرمشقی باشد!

بزرگداشت علامه عزیزالله عطاردی در کتابخانه ملی

آن‌ها را در اختیار پژوهشگران قرار ندهند.

وی دلیل اصلی پیشرفت علم در غرب را همگانی کردن آن دانست و افزود: غربی‌ها تازه‌ترین اطلاعات خود را در اختیار کاربران قرار می‌دهد، بدون اینکه میان افراد تفاوتی را قائل باشد. این نگاه درستی نیست که ما عده‌ای را

نخبه بدانیم و دیگران را غیرنخبه فرض کنیم.

جعفریان روند نخبه‌پروری در کشور را نادرست خواند و عنوان کرد: نخبه در کشور به گرفتن نمره ۲۰ محدود شده است، این درحالی است که ما نیازمند متفکر هستیم. بنا بود که ما تفکر کردن را بیاموزیم و بعد رد روند علم دنیا تغییراتی را ایجاد کنیم که این هدف مسیر نشد و ما در حال حاضر اندر خم یک کوچه ایم.

خستگی‌ناپذیری، اخلاص و توجه به ضرورت‌ها سه ویژگی برجسته عطاردی

حجت‌الاسلام و المسلمین مهدوی‌راد، از پژوهشگران برجسته حوزه علوم اسلامی، در ادامه این مراسم نکوداشت به روایات متعدد از ائمه اطهار (ع) در جهت تکریم عالمان اشاره کرد و اظهار داشت: از نگاه دین و روایات، عالمان چراغ‌های روشن تاریخ انسان‌ها هستند. عالمان امیدافریبان زندگی و ستارگان درخشان در شب‌های دی‌جور هستند. عالمان از بام تا شام و از شام تا بام می‌کشند تا روشنی راه را به دیگران هدیه دهند و حجت‌الاسلام و المسلمین عطاردی این چنین بود.

وی به سه ویژگی برجسته از این دانشمند تاریخ اسلام اشاره کرد و اظهار داشت: خستگی‌ناپذیری، اخلاص و توجه به ضرورت‌ها از ویژگی‌های برجسته علامه عطاردی در طول تاریخ پژوهش خود بود.

مهدوی‌راد به یکی از آسیب‌های موجود اشاره کرد و ادامه داد: یکی از گسست‌هایی که میان

همگانی کردن منابع، ضرورت فراموش شده
رئیس کتابخانه مجلس از دیگر سخنرانان این نکوداشت بود. رسول جعفریان در ابتدای سخنان خود به مسند جامعی که به قلم حجت‌الاسلام و المسلمین به رشته تحریر درآمده است، اشاره کرد و ضمن جامع خواندن این اثر، گفت: عطاردی در این اثر تمامی روایات را جمع‌آوری کرده است، از این رو نیاز مراجعه به دیگر آثار را مرتفع کرد. مسندنویسی را در بحرالانوار هم می‌توان مشاهده کرد، اما عطاردی در این اثر روشمندتر عمل کرده است و امید این می‌رود که دیگران نیز این راه را ادامه داده و تکمیل کنند.

وی به مشارکت سازمان‌های مختلف در جهت برگزاری این مراسم اشاره کرد و یادآور شد: این مشارکت نشان دهنده وحدت نظر مراکز و سازمان‌های مختلف در جهت تجلیل شخصیت‌های برجسته است که البته این اعتقاد مشترک می‌تواند در همسو کردن موسسات نیز موثر باشد.

آقای جعفریان که خود از پژوهشگران برجسته در حوزه تاریخ اسلام است، به ضرورت دیجیتالی کردن آثار و در اختیار گذاشتن منابع به صورت آنلاین اشاره کرد و اظهار داشت: در اجرای این فن، غربی‌ها از ما پیش‌تراند. ما بر سر سفره آمده‌ایم نشسته‌ایم و از این رو نباید اجازه دهیم که پژوهشگران ما برای تهیه منابع مورد نظر، با مشکلات متعددی روبرو باشند.

وی جمع‌آوری منابع را نخستین گام مهم در پیشبرد این هدف دانست و تصریح کرد: باید همت بیشتری در جهت جمع‌آوری منابع داشته باشیم. همه ساله نمایشگاه‌های بزرگی در کشورهای منطقه برگزار می‌شود که منابع ارزشمندی در حوزه اسلام‌شناسی، شیعه‌شناسی و ایران‌شناسی عرضه می‌کنند، اما ما یا به دلیل کمبود بودجه و یا به دلیل کم‌آگاهی در این نمایشگاه‌ها شرکت نمی‌کنیم.

رئیس کتابخانه مجلس به محدودیت‌ها اشاره کرد و ادامه داد: سزاوار نیست که برخی از کتابخانه‌ها یا مراکز به دلیل مشکلات و یا داشتن نگاه سرمایه‌ای به منابع به خصوص نسخ خطی،

مراسم نکوداشت از حجت‌الاسلام و المسلمین عزیزالله عطاردی، از پژوهشگران برجسته تاریخ اسلام، با حضور جمعی از پژوهشگران و مسئولان، ۱۴ آبان، در کتابخانه ملی برگزار شد.

به گزارش (ایکنا)، در ابتدای این مراسم، اسحاق صلاحی، رئیس مرکز اسناد و کتابخانه ملی، به سنت بزرگداشت و تجلیل از شخصیت‌های برجسته علمی اشاره کرد و گفت: رسم دیرینه ما است که در پاسداشت بزرگان و محققانی که تراث فرهنگی را به ما رسانده‌اند، بکوشیم. این فرهنگ ناب مردمی است که فرهنگ ایرانی خود را با تلفیق فرهنگ اسلامی بارور کردند.

وی به قسمتی از زندگی علامه عطاردی اشاره کرد و ادامه داد: حجت‌الاسلام و المسلمین عطاردی در ۵ آذر سال ۱۳۰۷ دیده به جهان گشودند و از ۴ سالگی خواندن را آغاز کردند. از سن ۷ سالگی به تعلیم علوم پرداختند و در سن ۱۸ سالگی قدم در حوزه علمیه گذاشتند.

صلاحی به خاطرات این دانشمند فرزانه در روایت عشق اشاره کرد و افزود: وی تعلیم زبان عربی را از قرآن کریم آغاز کردند و به نظر می‌رسد دلیل برکت عمر باعزت ایشان همین باشد که آموختن را با این کتاب آسمانی آغاز کردند.

رئیس کتابخانه ملی به نقش والدین علامه عطاردی در تربیت وی اشاره کرد و یادآور شد: همیشه والدین در رسیدن فرزندان به مدارج بالا نقش اساسی را ایفا می‌کنند. پدر علامه عطاردی هنگامی که وی به سن ۴ سالگی می‌رسد، ۴ منبع ارزشمند در حوزه اخلاق، تاریخ و ادبیات را برای وی تهیه کرد. قرآن کریم، شاهنامه، ناسخ التواریخ و معراج السعاده نراقی، ۴ کتاب ارزشمندی بود که در اختیار وی قرار گرفت.

وی در پایان سخنان خود، ضمن آرزوی شغای علامه عطاردی، ادامه داد: امروزه تنها جامعه ما، که جامعه بشریت به وجود دانشمندانی چون عطاردی نیازمند است.

معرفی نخستین کتاب مرجع درباره امام موسی صدر

وی با تاکید بر این که تحقیقات درباره سرنوشت امام موسی صدر همچنان در ایران و لبنان ادامه دارد، یادآور شد: جنبش امل نیز به طور غیر رسمی در این راستا فعالیت می‌کند.

پیش از سخنرانی دکتر مهدی، دکتر صلاحی، رئیس کتابخانه ملی ایران نیز در سخنانی با تجلیل از مقام بزرگانی که در راه مبارزه با استکبار، مهاجرت و مجاهدت می‌کنند، گفت: هیچ قیام و خروشی علیه استکبار جز با حرکت مستقیم روحانیون اتفاق نیافتاده است و این موضوع با بررسی تاریخ کاملاً مشخص می‌شود.

صلاحی با اشاره به دوستی و اخوت میان امام موسی صدر و شهید چمران و همچنین تاکید بر جایگاه مرجعیت او در میان شیعیان لبنان اظهار کرد: امیدواریم با توجه به رایزنی‌های جمهوری اسلامی ایران با شورای انتقالی لیبی، خبرهای خوبی از امام موسی صدر بشنویم و جهان اسلام از برکات وجودی ایشان بهره‌مند شود.

کتاب دو جلدی "سیره و سرگذشت امام موسی صدر" ترجمه کتاب عربی "الامام موسی الصدر و سیره و مسیره حرکت- امل" تالیف خلیل حمدان؛ عضو هیات ریسه جنبش امل است که ترجمه آن توسط مهدی سرحدی، به تازگی به همت انتشارات مؤسسه فرهنگی - تحقیقاتی امام موسی صدر در تهران منتشر شده است.

منجی لبنان باشد که بود و اگر رپوده نمی‌شد، نه تنها لبنان، بلکه منطقه امروز شکل دیگری داشت.

وی درباره ویژگی‌های اخلاقی امام موسی صدر اظهار کرد: او در اوج علم و اخلاق بود، نشستن علما در خانه را درست نمی‌دانست و با همه اقتدار، به ویژه محرومان رفت و آمد داشت. امام موسی از نظر عرفانی نیز در مقام بسیار بالایی بود و تمام لحظه‌های او وقف خدا و خلق خدا و تمام زندگی او وقف آرمان‌هایش می‌شد.

دکتر مهدی درباره رابطه امام موسی صدر با امام خمینی (ره) نیز گفت: او تنها کسی بود که در طول انقلاب اسلامی ایران با امام خمینی (ره) در تماس بود و امام خمینی (ره) را به لبنان معرفی کرد. او در مقاله‌ای با عنوان "راه انبیا" که در روزنامه لوموند به چاپ رسید، درباره حقایق انقلاب ایران سخنان مهمی بیان کرد.

مهدی همچنین به بیان ماجرای رپوده شدن امام موسی صدر در این کتاب اشاره کرد و افزود: در جریان جنگ داخلی لبنان، امام موسی صدر با مسوولان بسیاری از کشورهای همسایه مذاکره کرد تا دست از لشکرکشی به لبنان بردارند که در نهایت، در جریان یکی از این سفرها به لیبی، در سال ۱۹۷۷ رپوده شد. هیچکس نمی‌داند در آن دیدار چه گذشت و شاید اگر قذافی را زنده دستگیر کرده بودند، می‌توانستیم از آن ملاقات و نیز درباره رپوده شدن ایشان به مطالب تازه‌ای دست یابیم.

به عنوان مرجع برای تحقیقات پژوهشگران، استادان و دانشجویان درباره امام موسی صدر در اختیار ما گذاشته شده است. البته جنبش امل نیز پیش از این دایره‌المعارفی تولید کرده بود که تمام اسناد مربوط به زندگی امام موسی صدر و تاریخ شیعه در نیمه دوم قرن بیستم در آن گردآوری شده است و کتاب "سیره و سرگذشت امام موسی صدر" را می‌توان نوشتار فشرده‌ای از همان دایره‌المعارف دانست. این کتاب به روش تاریخ‌نویسی نگاشته نشده و در حقیقت، مجموعه‌ای از اسناد، مدارک و نوشته‌های روزنامه‌ها درباره اوست که نویسندگان تلاش کرده‌اند این اسناد را به نحوی به هم ربط دهند.

کارشناس مسایل لبنان و خاورمیانه درباره نقش امام موسی صدر در تحولات ایجاد شده در لبنان و منطقه اظهار کرد: لبنان در آن زمان جامعه‌ای از هم گسیخته بود و شیعیان آن به حاشیه رانده شده بودند و چون حامی خارجی خاصی هم نداشتند، از وضعیت و جایگاه مناسبی در لبنان برخوردار نبودند. در این شرایط امام موسی صدر وارد جامعه لبنان شد. این استاد دانشگاه اضافه کرد: یکی از مهم‌ترین کارهای او، ایجاد جنبش امل بود که آن را با همکاری شهید چمران و برای مقاومت در برابر اسرائیل و دفاع از مناطق شیعی راه‌اندازی کرد. ایجاد این جنبش، تحول بزرگی در لبنان بود و مخالفانی جدی مانند کمونیست‌ها داشت. امام موسی صدر می‌توانست

به گزارش (ایبنا)، مراسم معرفی نخستین کتاب مرجع درباره امام موسی صدر به همت مرکز تحقیقات ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و با همکاری موسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی با حضور دکتر اسحاق صلاحی، رئیس کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، دکتر محمدعلی مهدی، استاد مرکز مطالعات استراتژیک خاورمیانه و همچنین حورا صدر، فرزند امام موسی صدر و رئیس موسسه فرهنگی - تحقیقاتی امام موسی صدر برگزار شد. دکتر علی مهدی در این نشست، علاوه بر معرفی کتاب "سیره و سرگذشت امام موسی صدر" درباره شخصیت، زندگی و فعالیت‌های ایشان گفت: تاریخ زندگی و مجاهدت‌های امام موسی صدر و جنبش امل که امام موسی صدر و شهید مصطفی چمران موسسان اصلی آن بودند، در این کتاب روایت شده‌اند. مهدی با اشاره به کتاب "سیره و سرگذشت امام موسی صدر" ادامه داد: برای نخستین بار کتابی

راشدالغنوشی و تشکیل دولت شهروندی در تونس

فعالیت خواهند کرد.

گروه‌های سیاسی سندی را به نام نقشه راه در تاریخ ۲۴ اکتبر امضا کرده‌اند که این روند انتقالی را مشخص کرده است.

نظر شما درباره قانون اساسی جدید چیست و چه تضمین‌هایی برای آزادی‌های اجتماعی و فردی وجود دارد؟

اینها از وظایف مجلس موسسان است و کسی در تونس نیست که آرزوی بازگشت به نظام ریاستی غلط گذشته را داشته باشد. البته همچنان بحث‌هایی بین طرفداران نظام پارلمانی یا نظام ریاست جمهوری وجود دارد که حزب ما از جریان نخست دفاع می‌کند.

آیا در این باره شما افکاری را مطرح کرده‌اید؟

نه. اما من روز ۲۴ اکتبر (روز بعد از انتخابات) با دست خالی یا ذهن تهی به مجلس موسسان نمی‌آیم، بلکه برنامه‌های سیاسی و حکومتی داریم و به گمان من تشکیل دولت بعد از ۲۶ اکتبر شروع خواهد شد. به‌رحال هرکس تمایل به موفقیت دارد باید از همین الان تصوراتی را آماده کرده باشد. به اعتقاد من از همین الان گفت‌وگوها پیرامون دولت ائتلافی شروع شده است. ما اینها را تعقیب می‌کنیم. به نظر ما کشور احتیاج به یک دولت ائتلافی دارد که تحت رهبری حزب النهضة باشد.

نقطه عطف یا خط تفاهم این دولت به نظر شما چیست؟

اندیشه دموکراسی جامع همه اینهاست. دیگری مقابله با معضل بیکاری. این دو از فکرهای اساسی برای کشور است.

در رابطه با اوضاع منطقه‌ای و بین‌المللی آیا شما احساس نمی‌کنید تجربه تونس در انتقال به دموکراسی و مشارکت اسلام‌گرایان در دولت نگرانی‌هایی را دامن زده است؟ آیا شما فشارهایی را احساس نمی‌کنید؟

گمان نمی‌کنم هیچ دولتی باشد که ابتدا بخواهد به تحولات بزرگ در میادین خارجی پردازد. اولین دغدغه هر دولتی مقابله با مشکلات داخلی از جمله بیکاری و امنیت و توسعه است. دولت باید بدون تردید توافقات بین‌المللی تونس را محترم بشمارد. شاید برخی تعدیل‌هایی به وجود آید که البته این از اولویت‌ها نیست. اولویت الان ایجاد فضایی برای سرمایه‌گذاری است تا بتواند سرمایه‌های داخلی و بین‌المللی را جذب کند و به همه اطمینان خاطر بدهد.

آیا شما نگران حوادثی مانند الجزایر نیستید (نظیر اتفاقی که در سال ۱۹۹۱ برای جبهه نجات اسلامی افتاد و نتایج انتخابات ملغاً شد و کشور را وارد جنگی داخلی و طولانی مدت کرد)؟

ما احساس می‌کنیم بین مصلحت انقلاب تونس و نیروهای خارجی در شرایط کنونی توافقی وجود دارد.

از جمله در رابطه با الجزایر؟

بله، از جمله الجزایر. توافق نظر این است که

نمی‌خواهد این متن را تغییر دهد. بنابراین دین دولت در قانون اساسی ما اسلام است. دولت بدون دین نیست. این مساله دین را منبعی برای همه سیاست‌ها و فرهنگ‌ها قرار می‌دهد. از سوی دیگر هیچ‌کس حق ندارد ادعا کند دین را نمایندگی می‌کند. نه حزب النهضة و نه دیگران. این جامعه است که دین را در سیاست‌ها و قوانین و آداب فرهنگی اش بازتاب می‌دهد. باب اجتهاد همچنان باز خواهد بود. باید نوعی اجماع بر سر این باشد که نظر دین به طور مثال در فلان مورد چیست. این نوعی برخورد آزاد و باز افراد و گروه‌ها با دین است.

شما در کتاب‌های خود با صراحت بیشتری سخن می‌گویید. در جایی اشاره کرده‌اید که در اسلام دولت دینی وجود ندارد بلکه یک دولت شهروندی وجود دارد.

دولت اسلامی چنان‌که من می‌فهمم دولت ملت مسلمان است و تلاش می‌کند قوانینش برخلاف عقاید و ارزش‌های مردم نباشد بلکه بیانگر آنها باشد. به‌رحال هیچ‌کس نیست که بتواند ادعا کند من مترجم این دین هستم یا از زبان اسلام سخن می‌گویم.

اجازه بدهید همین مساله را در رابطه با رهبری جنبش شما و بدنه آن به‌خصوص در رابطه با گفتگمانی که طرح می‌کنید بپرسم.

در جنبش ما این مساله مورد توافق همگان است. ما این مساله را به خارج هم انتقال داده‌ایم و فقط محدود به جنبش نیست. کتاب‌های ما تاثیر زیادی بر محافل ترک و عرب و اسلامی به‌طور کلی گذاشته است. ما خودمان را از جمله نخستین کسانی می‌دانیم که شفافیت دموکراسی را در محافل میانه‌رو اسلامی مطرح کرد. این مساله فراتر از چارچوب فرهنگی یک فرد یا یک گروه نخبه است و تمام قاعده جنبش ما را شامل می‌شود.

به نظر شما روند انتقالی تا کجا استمرار خواهد داشت؟ آیا شما از آن راضی هستید؟

امروز تونس‌ها بر این روند اتفاق نظر دارند. آنها به این نتیجه رسیدند که برای تحقق اهداف انقلاب باید مجلس موسسانی را به وجود آورند تا قانون اساسی جدید نوشته شود. با وجود همه انتقاداتی که هست این روند دارد به نقطه روشنی می‌رسد و یک مرحله تعیین‌کننده خواهد بود. اگر ما بتوانیم مجلس موسسان را تشکیل دهیم در واقع تونس از یک امتحان سربلند بیرون آمده است.

انتظار شما از کارکرد این مجلس چیست؟

کرسی‌های این مجلس بین طیف‌های مختلف تقسیم می‌شود. گروه‌های فراوانی هستند که در یک نظام انتخاباتی آزاد به این مجلس راه می‌یابند.

شما چقدر رای می‌آورید؟

بدون تردید ما بزرگ‌ترین حزب هستیم. این را همه می‌گویند. همه نظرسنجی‌ها نیز همین را نشان می‌دهد. اما اینکه چقدر رای به دست خواهیم آورد این مساله به میزان صحت انتخابات بازمی‌گردد.

به نظر شما چقدر باید باشد؟

اگر انتخابات سالم باشد و مطابق قانون انجام شود بعید نیست که اکثریت کرسی‌های مجلس را به دست بگیریم. یعنی بیش از ۵۰ درصد آرا. اما اکثریت کرسی‌ها چندتا خواهد بود، نمی‌دانم. شاید شما احتیاج به ۶۰ یا ۷۰ یا ۸۰ درصد آرا داشته باشید تا بتوانید ۵۱ درصد از کرسی‌های مجلس را تصاحب کنید.

گویا در مورد مسایل زیادی هنوز ابهام وجود دارد. تقریباً تاکنون هیچ بحثی درباره چشم‌های قانون اساسی بعدی نشده است یا اینکه در مرحله انتقالی نهادهای دولتی چگونه

برنامه شما برای انتخابات چیست؟ این سوال را برای این می‌پرسم که وقتی با مردم صحبت کردم دیدم گفتمان حزب النهضة با دیگران فرق می‌کند و حتی با طرفدارانش هم تفاوت دارد. کسانی هستند که خواستار تشکیل یک دولت اسلامی هستند یا اینکه می‌خواهند در تونس نیز به جای یکشنبه، جمعه روز تعطیل رسمی باشد. چرا؟

نوگرایی در حزب النهضة برنامه‌ای نیست که از بالا تلقین شده باشد. این یک تحول طبیعی در روند این حرکت است. حتی در بیانیه تاسیس این حرکت که در تاریخ ششم ژوئن ۱۹۸۱ منتشر شد دیده می‌شود که خواستار تحقق دموکراسی است. بدون حذف کسی یا گروهی و بدون اعمال هرگونه تبعیضی حتی نسبت به احزاب کمونیستی. واقعیت امر این است که از پایان دهه ۹۰ ما با رهبران گروه‌های مخالف همکاری نزدیکی داشته و داریم. از جمله سوسیالیست‌ها و کمونیست‌ها و دموکرات‌ها. بگذریم که در دوره‌ای به دلیل توجه بن‌علی به احزاب سکولار در کشور، به‌ویژه در ابتدای دهه ۹۰ این همکاری‌ها تا حدودی متوقف شد. بن‌علی احزاب سکولار را از به اصطلاح تروریسم اسلامی می‌ترساند. با این حال در دهه ۹۰ این همکاری‌ها از سر گرفته شد و اکنون نیز بین تمام طیف‌ها در تونس نوعی اتفاق نظر وجود دارد که باید برابری جنسیتی و کثرت‌گرایی وجود داشته باشد. به‌گونه‌ای که هیچ‌کس را از این قانون مستثنا نکند. همه به تاسیس یک دولت شهروندی معتقد هستند. به اعتقاد من جریان اسلام‌گرایی میانه‌رو به‌طور کلی در مغرب و الجزایر و حتی مصر به‌رغم برخی اختلافات جزئی در این مسیر حرکت می‌کند. برای مثال اخوان المسلمین مصر را در نظر بگیرید که طرفدار دولت شهروندی است.

ولی گروهی از رهبران این جنبش همچنان خواستار اجرای شریعت اسلامی هستند.

به گمانم معنای اینکه شریعت منبع قانون اساسی باشد این است که تادوین قوانین را به یک دولت شهروندی واگذار کنی. اخوان المسلمین پس از اینکه طرح خودشان را اعلام کردند و از علمای الازهر خواستند قوانین را بازنگری کنند در نهایت آمدند و دیدیم که به دولت شهروندی گردن نهادند. به این معنا که مردم نمایندگان خود را در پارلمان انتخاب می‌کنند و آنها هستند که دست به اجتهاد زده و قانون‌گذاری خواهند کرد. شریعت به منبعی فکری و فلسفی برای الهام گرفتن نمایندگان و روشنفکران و علما تبدیل می‌شود. اما بدون اینکه نهادی نقش ولایتی بر آنها داشته باشد. اسلام کلیسایی ندارد که بخواهد بر مردم ولایت داشته باشد. در اسلام مساله اجتهاد است و هیچ‌کس هم نمی‌تواند آن را در انحصار خودش بگیرد. تفکر اصلی این است که کل این امت بر اساس این دین به خلافت رسیده‌اند و نماینده این دین روی زمین هستند. یک نهاد مشخص در اسلام وجود ندارد که دین را نمایندگی کند. حتی دولت هم چنین نیست و نمی‌تواند سخنگوی دین باشد. هیچ‌کس حق ندارد به اسم دین سخن بگوید مگر کل امت.

در برنامه انتخاباتی شما هیچ ذکری از این نیست که شریعت اسلامی منبع قانون‌گذاری خواهد بود؟

البته قانونی را که تونس‌ها بر آن توافق خواهند کرد از یک دولت سکولار سخن نمی‌گویند بلکه از یک دولت اسلامی سخن می‌گویند! حتی قانون اساسی سابق (سال ۱۹۵۹) بر این نکته تاکید داشت که تونس یک دولت آزاد و مستقل و دارای زبان عربی و دین اسلامی است. هیچ‌کس

اشاره: در تونس بسیاری بر این باورند که حزب النهضة به رهبری راشد الغنوشی برنده اصلی انتخابات امروز خواهد بود. این حزب در حال حاضر هفته‌نامه‌ای به نام "الفجر" دارد. ساختمانی شش طبقه در یکی از خیابان‌های فرعی پایتخت تونس مقر اصلی این حزب است که پیش از این به شرکت تلفن تعلق داشت. در مدخل این ساختمان تابلویی را می‌بینی که کتاب‌های راشد الغنوشی استاد فلسفه دانشگاه دمشق و یکی از برجسته‌ترین متفکران اسلامی معاصر را معرفی می‌کند. این کتاب‌ها پس از سقوط زین العابدین بن علی برای نخستین بار به صورت رسمی در تونس چاپ شد. در این کتاب‌ها می‌توان دیدگاه‌های اندیشمندی را مطالعه کرد که از بازگشت به خویش شروع می‌شود تا طرح دیدگاه‌های تنگ‌نظرانه نسبت به اسلام و حرکت آرام به سوی یک اسلام اجتماعی و متمدنانه تا انکار کامل گرایش‌های غربی اعم از لیبرال و مارکسیستی‌اش تا انعطاف و پذیرش بخش‌هایی از تمدن غربی تا انتقاد از اخوان المسلمین مصر و مشرق عربی تا نقد سید قطب تا انتقاد از خویش و بسیاری از نکات دیگر که هرکدام در جایی به آن پرداخته شده است. این مصاحبه در دفتر شیخ غنوشی صورت گرفت. مردی ۷۰ساله که به آرامی سخن می‌گوید. کسی که بار سال‌ها تبعید و تعقیب را بر دوش می‌کشد که آخرین آن ۲۱سال و در لندن بود. پیرمرد آهسته‌آهسته سخن می‌گوید اما لحن کلامش رفته‌رفته تند می‌شود و آن‌گاه است که باید دنبالش دوید تا به او رسید. موسس و رییس حزب النهضة بدون به کار بردن سلام و صلوات‌های مرسوم مذهبی سخنانش را شروع می‌کند و به پرسش‌های ما پاسخ می‌دهد.

شما در اظهارات خود حبیب بورقیه رییس‌جمهور سابق تونس را غرب‌گرا می‌دانید در حالی که در تونس خیلی‌ها هستند که اساساً او را سکولار نمی‌دانند. منظور شما از این خطاب چیست و درباره سکولاریسم چه می‌گویید؟

بورقیه یک سکولار افراطی بود نه یک سکولار میانه‌رو. زیرا سکولاریسم الزاماً به این معنا نیست که ضد دین باشد، بلکه در بسیاری از مواقع با آن همزیستی دارد. کما اینکه در فرهنگ انگلوساکسونی برای مثال وجود دارد. اما زمینه‌های فرانسوی سکولاریسم آن را فرهنگی ضد دینی معرفی می‌کند. یعنی به‌گونه‌ای که دیگر بی طرف نیست. در این برداشت دولت دیگر در برابر دین بی طرف نیست بلکه با آن جنگ دارد. از این رو برای مثال می‌بینیم که مشکل حجاب و تحریم آن در سنت‌های سکولاریسم غربی به جز فرانسه دیده نمی‌شود. در انگلستان حتی نحوه پوشش اسلامی پلیس‌های مسلمان را جدا کردند. به همین دلیل می‌گویم سکولاریسم بورقیه افراطی و حتی فاشیستی بود. مکتبی که نه تنها به دموکراسی اعتقادی نداشت بلکه طرفدار تسلط دولت بر کل جامعه بود و قصد داشت بنیان‌های دینی جامعه را متلاشی کرده و از نو بسازد. به جای اینکه دولت نماینده جامعه باشد اراده خودش را تحمیل می‌کرد و این کاملاً با آن چیزی که گفته می‌شود دولت باید در قبال دین بی طرف باشد تناقض دارد.

بنابراین شما معتقدید که دولت باید در برابر دین بی طرف باشد؟

من طرفدار این هستم که دولت از همه ادیان حمایت کند و انعکاس اراده کلی جامعه باشد نه اینکه بر آن ولایت داشته باشد.

سید منذر حکیم:

برای کم کردن اختلافات نباید بر روی مسائل خلاقی تمرکز کنیم

می شود؟

بله کم و بیش مطرح می شود ولی به گونه ای نیست که یک جریان قوی و قابل توجه را نشان دهد. بعضی از فقها و اندیشمندان و متخصصان چنین مسیری را انتخاب کرده اند اما عموم علما و مجتهدان و مکتب های موجود که در حال پرورش متخصصین هستند اینطور نیست که حتماً چنین توجهی وجود داشته باشند. البته در مراکز علمی حوزه علمیه قم الحمدلله شاهد یک تحول در این زمینه هستیم که در مراکز تخصصی، بحث های مقارن و مقایسه ای بسیار چشمگیر است و حرکت به این سمت، شاید در آغاز راهش باشد. و مؤسساتی که در این زمینه مشغول تولید متون و منابع هستند که به مشترکات و اختلافات توجه ویژه داشته باشند قابل تقدیر است. در مجمع تقریب و دارالحدیث چنین گرایشی هست و حتی مؤسسات دیگر که چنین گرایشی را دنبال می کنند.

جناب حکیم؛ ما شاهد این هستیم که در بعضی از مقاطع موضوع اختلافات مذهبی در حداقل میزان خود قرار دارد و در مراحل این اختلافات به حداکثر می رسد. چه قانونی بر این حداقل و حداکثر بودن اختلافات تحکم می کند؟

دو عامل می تواند مطرح شود: یک عامل خارجی و یک عامل درونی و داخلی. عامل خارجی وقتی که یک دشمن مشترک می آید و به مقدسات دین ما حمله می کند ما می بینیم که به خاطر احساس وجود یک دشمن مشترک، حداکثر اتحاد و تقارب دیدگاه ها میان علمای اسلام به وجود می آید. گاهی نیز از درون است یعنی به دلیل یک فرهنگ سازی که در مراکز علمی و دینی می شود و افرادی که با این فرهنگ سازی رشد می کنند و به یک سطح علمی قابل قبول می رسند و در جامعه مطرح می شوند یک گرایش درونی به این سمت پیدا می کنند و می بینیم که در بعضی از برهه های تاریخی، مثلاً در زمان علامه شرف الدین توفیق های بسیار خوبی شاهد هستیم که میان الازهر و علمای شیعه چنین وضعیتی به وجود آمد و در حال حاضر نیز ما امکان چنین تقابری را می بینیم.

الآن بسیاری از مراکز علمی جهان اسلام با پیروزی انقلاب و موفقیت های جمهوری اسلامی ایران خواهان و خواستار الگو گرفتن از نظام مقدس جمهوری اسلامی هستند چرا که روی بیشترین مشترکات تأکید دارد و اختلافات را در حاشیه و در ضمن این اشتراکات به آن توجه کرده و حقوق مذاهب را نیز رعایت کرده و محترم شمرده و به این ترتیب الگوی خوبی برای یک زندگی اسلامی در پرتو یک نظام اسلامی به وجود آورده که می تواند برای جهان اسلام الگوی بسیار خوبی باشد.

که ما را از این خط قرمز بیرون ببرد. پس داشتن چنین شاقولی بسیار مهم است. تحدید و تعیین این شاقول به دلیل اینکه کمتر روی آن کار شده کم رنگ است و گاهی متأسفانه برخی از مذاهب به گونه ای با هم اختلاف پیدا می کنند که به تناقض و تضاد فاحش می رسند در حالی که همه منتسب به یک دین هستند و نمی شود در یک دین واحد دو نظریه ضد هم داشته باشیم؛ باید یا همپوشانی داشته باشند یا عام و خاص مطلق و یا عموم و خصوص من وجه باشند، اگر بخواهد به تبیین برسد نشان می دهد که یکی از دو نظریه باطل است، یعنی یکی از مذاهب باطل خواهد شد؛ و این یک فاجعه است اگر مذهبی به اینجا برسد که برخی از معتقداتش و برخی از مواضع شرعی و فقهی اش به نام شرع کار کند در حالی که ممکن است شرعی نباشد.

داشتن چنین شاقولی بسیار مهم است تا اینکه این چنین روندی طی شود. یعنی اگر ما نتوانیم مسائل مشترک و اتفاقی را احصاء کنیم و از آنها آمار دقیق داشته باشیم تا از اینها یک چارچوب و یک استاندارد درست کنیم و یک خط قرمز برای اختلافات بکشیم، آن وقت این روند اختلافات ممکن است به یک ناکجا آباد منتهی شود و تفاوت ها بسیار فاحش شود و ما نتوانیم مذاهب مختلف را زیر یک چتر واحد جمع کنیم.

ما حتی در مذهب شیعه هم می بینیم که مجتهدین با هم اختلاف دارند اما این اختلافات آنها را در یک مجموعه قرار داده به دلیل بیشترین اشتراکات را با هم دارند و اختلافات، بسیار ریز و جنبی و فردی است. به همین خاطر در شیعه اثنی عشری چندین مذهب نمی بینیم بلکه اجتهادات مختلف می بینیم که در یک چارچوب مشخصی قرار دارد.

آیا به طور کلی یک گفتمان منظمی میان حوزه های دینی اهل تسنن و تشیع وجود دارد یا چنین چیزی باید به وجود آید؟

مراکز و مؤسساتی الان سعی می کنند که این گفتمان را به وجود آورند اما این کافی نیست و بسیار کم و محدود است و باید روند آموزش در حوزه های علمیه به این سمت برود تا برای چنین گرایشی و چنین عملکردی در میان فارغ التحصیلان فرهنگ سازی کنیم تا اینکه بتوانیم حداکثر بهره برداری را از امکانات علمی موجود داشته باشیم و بتوانیم حوزه های شیعه و سنی را در یک جو بسیار صمیمانه و علمی در کنار هم ببینیم.

در درس خارج که در حوزه های مختلف ارائه می شود، در کنار نظرات اندیشمندان و مراجع شیعه آیا نظرات اندیشمندان اهل تسنن هم مطرح

اشاره: سید منذر حکیم مدیر گروه فقه خانواده در جامعه المصطفی العالمیه است که به طور مستمر از آغاز تأسیس مجمع جهانی تقریب تا کنون، آثاری در زمینه تقریب در مجلات تقریب ارائه داده است. خبرگزاری تقریب، گفت و گویی با ایشان در سرزمین مناجات انجام داده است که شرح آن در زیر می آید:

در آغاز گفت و گو، لطفاً در مورد فعالیت های خود توضیح دهید.

یکی از پروژه های مهمی که من دنبال می کنم و برای من در زمینه تقریب مهم است بحث فقه الوفاق است که می تواند پایه بسیاری از مسائل مطرح را بی ریزی کند و راه حل های خوبی را برای محققین در سطح تخصصی و در سطح عموم مردم ارائه دهد و می تواند باعث یک تحول فرهنگی در دیدگاه های متخصصان و عموم مردم در زمینه فهم اسلام شود؛ که متأسفانه در این زمینه کمتر کار شده است.

آیا تأکید شما بر مسئله فقه وفاق به معنای این است که اصولاً روی مسئله فقه اختلافات بیشتر کار شده و کمتر روی نقاط اشتراک کار شده است؟

بله، بیشترین بحث های مقارن که انجام می شود، معمولاً اختلافات را ذکر می کنند، در حالی که ما در این بحث های مقارن باید هم مشترکات و هم اختلافات را ذکر کنیم. اینکه بیشتر به اختلاف پرداخته شده به لحاظ این است که مسائل خلاقی ریشه دار بوده و احتیاج به تنقیح و بررسی داشته و دارد، به همین خاطر بیشتر جلب توجه کرده است. اما اگر ما بخواهیم یک راهکار علمی برای کم کردن اختلافات بدست آوریم نباید تنها بر روی مسائل اختلافی با هم بحث کنیم و سعی کنیم جواب های علمی به اختلافات بدهیم و جوهی را برای تخریب و بیان اسباب اختلاف ذکر کنیم، بلکه باید هدف ما از بحث مسائل اختلافی کم کردن دایره اختلاف و رساندن مذاهب به حداکثر مشترکات باشد تا اینکه به جامعه اسلامی برای رسیدن به الگویی که اسلام برای بشریت مطرح کرده است کمک کند و آن الگو، خدای واحد، دین واحد و یک زندگی بر اساس ارزش های الهی است به گونه ای که بتواند تمام مردم را فرا بگیرد و همه در زیر چتر این دین واحد زندگی کنند. و لازمه اش این است که ما دایره اختلاف را به حداقل و دایره اشتراک را به حداکثر برسانیم.

نکته دیگر اینکه ما برای رفع بسیاری از اختلافات به یک شاقول نیاز داریم. شاقولی که باید اختلافات در آن عرضه شود، همان مسائل اتفاقی و مشترکات است. مسائل مشترک و اتفاقیات یا مجمع علیه بین الفریقین خط قرمزی است که ما نباید از آن تجاوز کنیم. بنابراین اختلافات نباید به گونه ای باشد

تونس صلح و ثبات داشته باشد. ثبات به نفع همگان است. در سایه یک رژیم پلیسی یا نظامی نمی توان ثبات را به وجود آورد. ثبات راهی جز این ندارد که روند تحول دموکراتیک پیموده شود. اگر این روند شکست بخورد و دولت فروپاشد فاجعه خواهد بود. صدها هزار جوان تونس را دیگر باید در آن طرف سواحل مدیترانه (اروپا) پیدا کنی و این بدون تردید غیرمنطقی است. بنابراین به نفع همه است که از روند انتقال دموکراتیک کشور دفاع کنیم.

آیا بین جنبش النهضة و مقامات الجزایری رابطه ای وجود دارد؟

من از الجزایر دیدار و با مقامات مسوول این کشور گفت و گو کردم. آنها هم موافق این هستند که روند دموکراسی در کشور ما با موفقیت سپری شود.

در رابطه با آمریکایی ها این تصور وجود دارد که آنها به اسلام گرایان منطقه از جمله تونس چراغ سبز نشان داده اند و به راه حل هایی میانه رسیده اند که منافع آنها را هم تامین می کند؟

احتیاجی به چراغ سبز آنها نیست. در دیدارهایی که با اروپایی ها و آمریکایی ها داشته ایم همه به این نتیجه رسیده ایم که موفقیت روند دموکراتیک به نفع همه خواهد بود. زیرا جایگزین آن فاجعه بار است. فاجعه بار!

با آمریکایی ها چه گفت و گوهای داشته اید؟

بعد از پیروزی انقلاب، آمریکایی ها پیام هایی دادند و تماس هایی برقرار شد. همه منتظر نتیجه روند دموکراتیک در کشور تونس هستند.

آیا در مورد انتخابات تضمین هایی دریافت کرده اید؟

همه این را گفته اند. کسی قصد ندارد نتایج انتخابات را به نفع هرکسی بود و تو کند. همه البته ترجیح می دهند ائتلافی ملی تشکیل شود که دولت آینده را معرفی کند و اسلام گرایان نیز در این ائتلاف خواهند بود. بعضی می گویند قانون دوران بورقیه تعدد زوجات را ممنوع می کرد و به زن حق طلاق می داد که این برخلاف شریعت است. برخی اما این را دستاوردی برای حقوق زنان می دانند. آیا شما سعی خواهید کرد این قانون را تغییر دهید؟

ما به همان چیزی که در برنامه مان هست پایبندیم و چیزی بیشتر یا کمتر نمی خواهیم.

این میان ابهامی وجود ندارد؟ برنامه یعنی اینکه جنبش ما قانون را تغییر نخواهد داد بلکه آن را حفظ خواهد کرد. جنبش ما از سال ۱۹۸۸ اعلام کرده بود که قوانین خانواده در تونس در چارچوب اجتهاد اسلامی است.

اما شما عضو دفتر ارشاد جهانی اخوان المسلمین هستید.

من فقط رییس جنبش النهضة در تونس هستم و نه هیچ چیز دیگری. البته من معاون دبیرکل اتحادیه علمای مسلمان نیز هستم. می گویند شما چهار زن دارید و این مخالف قوانین تونس است.

این اطلاعات درست نبوده و نیست و نخواهد بود (با خنده).

منبع: الاهرام
ترجمه محمد علی عسگری
شرق

با حکم آیت الله تسخیری:

دکتر مظفری قائم مقام معاون فرهنگی مجمع تقریب شد

جهانی تقریب مذاهب اسلامی است. محمدحسن مظفری، پیش از این رئیس گروه مطالعات اسلامی مرکز مطالعات فرهنگی بین الملل سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، معاون فرهنگی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، معاون فرهنگی اروپا و آمریکا در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی بوده و مدتی نیز رایزن و نماینده فرهنگی ایران در کشورهای سریلانکا، هندوستان و پاکستان بوده است.

فرهنگی در عرصه های داخلی و بین المللی آن جناب، جناب عالی را به عنوان قائم مقام معاونت فرهنگی جهانی تقریب مذاهب اسلامی منصوب می نمایم. امید است با اتکال به خداوند منان و با همکاری معاونین و مدیران محترم در تحقق اهداف مقدس نظام جمهوری اسلامی ایران و منویات مقام معظم رهبری دام ظلّه العالی موفق و مؤید باشید.

گفتنی است، هم اکنون "حجت الاسلام والمسلمین علی اصغر واحدی" معاون فرهنگی مجمع

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدحسن مظفری، به سمت قائم مقام معاونت فرهنگی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی منصوب شد. این انتصاب، با حکم آیت الله محمدعلی تسخیری دبیرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، صورت گرفته است.

متن حکم آیت الله تسخیری به شرح زیر است: "حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدحسن مظفری، دام عزه

با سلام نظر به تجربیات و سوابق درخشان علمی و

حجت الاسلام والمسلمین نواب در دیدار اصحاب رسانه از دانشگاه ادیان:

نسبت به وهابیت حساسیت شدیدی داریم

گفت که دین قلب تمدن هاست، بنابراین اگر بخواهیم تمدن هند را بشناسیم، بایستی هندوئیسم را بشناسیم. کارمانیز متمرکز بر شناخت ادیان و مذاهب است که در شناخت تمدن ها کاملاً دخیل می باشد.

عضو هیات امنای مجمع جهانی اهل بیت در پاسخ به سئوالی درباره فعالیت های دانشگاه در قبال جریان های انحرافی دینی، جریان های انحرافی را به دو دسته وهابیت و خط جدید فکری القاعده و عرفان های نوپدید و کاذب تقسیم کرده و خاطرنشان کرد: در هر دو زمینه مبارزه مفصلی را آغاز نموده ایم. نسبت به وهابیت حساسیت شدیدی داریم ولی ما کار اجرایی نمی کنیم ما عقبه فکری هستیم و بنابراین در همه رشته های مربوط به وهابیت فعالیت کرده و اساتید خود را جهت مقابله با انحرافات وهابیت و عرفان های نوظهور به جاهای مختلف اعزام می کنیم. از سال آینده نیز رشته ای درباره عرفان های نوظهور در دانشگاه آغاز به کار خواهد کرد.

حجت الاسلام نواب در آخرین فراز صحبت های خود در پاسخ به سئوالی درباره تعامل دانشگاه ادیان و حوزه گفت: تعامل دانشگاه ادیان و حوزه بسیار نزدیک است، چرا که نود درصد دانشجویان ما طلبه هستند و با حوزه ارتباط تنگاتنگی دارند و ۹۵ درصد اساتید و هیات علمی ما از طلاب حوزه های علمیه هستند که در دانشگاه نیز تحصیل نموده اند. وی به تعامل حسینی بوشهر و مقتدایی مدیران سابق و کنونی حوزه علمیه با دانشگاه و دیدار آنها از این مرکز علمی نیز اشاره کرد.

اظهار داشت: مجمع جهانی تقریب برای گفتگوی بین فرق اسلامی، مجمع جهانی اهل بیت برای گفتگوی بین شیعیان و سازمان فرهنگ و ارتباطات برای گفتگوی بین ادیان فعالیت می کنند. این مراکز یک عقبه علمی می خواهند که بتواند گفتگوها و مبادلات بین دینی و مذهبی را حمایت کند و دانشگاه ادیان و مذاهب در همین راستا تشکیل گردیده است.

حجت الاسلام والمسلمین نواب در ادامه به معرفی دانشکده ها و دفاتر موجود در دانشگاه پرداخته و گفت: دانشگاه از سه دانشکده مذاهب اسلامی، ادیان و شیعه شناسی تشکیل شده و در این دانشگاه دفتر گفتگوی ادیان، دفتر تقریب مذاهب و دفتر ادیان و حقوق بشر فعال می باشند. وی با اشاره به انتشارات دانشگاه اظهار داشت: انتشارات دانشگاه در این عمر کوتاه ۱۵۰ عنوان کتاب را منتشر نموده که از این میان ۲۵ کتاب حائز عنوانی چون کتاب سال و نواب در مورد جامعیت موجود در فعالیت های این دانشگاه تصریح کرد: پرفسور الگار و پرفسور تکین دو تن از اساتید دانشگاه آمریکا در سفری که به ایران داشته و در این دانشگاه سخنرانی نمودند، عنوان داشتند که این دانشگاه به لحاظ جامعیت در دنیای نظیر است.

رئیس دانشگاه ادیان در پاسخ به سئوالی درباره فعالیت های دانشگاه در حوزه گفتگوی تمدن ها به سخنی از دکتر سید حسن نصر اشاره کرده و گفت: دکتر نصر در یک کنفرانس می

عضو شورای سیاستگزاری خبرگزاری تقریب در ابتدا ضمن خیر مقدم به اصحاب رسانه به مسئله اهمیت رسانه اشاره کرده و اظهار داشت: بایستی در ایران به عنوان یک کشور در حال توسعه جایگاه رسانه بازشناسی شود. آیا رسانه ها در کشور در جایگاه شایسته و بایسته خود قرار دارند؟ وی بخشی از ضعف موجود در حوزه فرهنگی را ناشی از اهتمام ناکافی خود رسانه ها نسبت به این بخش دانست.

آقای نواب در ادامه با اشاره به موقعیت ویژه شهر قم و حوزه علمیه خاطر نشان کرد: هم اکنون در قم تعداد طلاب مدارس علمیه یک درصد تعداد دانشجویان دانشگاه هاست اما تولیدات فکری و فرهنگی این دو گروه با هم برابر است. وی خواستار توجه و اهتمام بیشتر نسبت به بازشناسی موقعیت فکری و فرهنگی قم گردید. رئیس دانشگاه ادیان و مذاهب در ادامه سخنان خود به معرفی گزیده این دانشگاه پرداخته و گفت: این دانشگاه، دانشگاهی است که در نوع خود تازه است و بر اساس نیازهای زمانی و در جهت ارتباط بین ادیان و مذاهب فعال گردیده است. وی افزود: پس از پیروزی انقلاب اسلامی، یکی از بخش هایی که فعال گردید، مسئله گفتگوی ادیان و مذاهب بود. البته این بخش ابتدا شکل سازمان یافته ای نداشت اما هم اکنون شکل سازمان یافته ای را پیدا کرده است. هم اکنون در جمهوری اسلامی گفتگوهای بین دینی و مذهبی با همه ادیان شناخته شده جهان از مسیحیت و یهودیت گرفته تا بودایی، هندو، شینتو و... در جریان می باشد. عضو مجمع عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی با اشاره به رسالت این دانشگاه

اهل سنت بیش از ۲۰۰ کتاب در حوزه مهدویت تألیف کرده اند

همچنین ممکن است نویسنده این کتاب ها حتی مسلمان هم نباشد، اما درباره منجی دین خود بنویسد. همچنین نقد فیلم های آخرالزمانی هالیوودی که با موضوع منجی ساخته شده اند، به خاطر نگارش فیلمنامه شان جزو مکتوبات مهدویت قرار می گیرند.

وی در توضیح شیوه هایی که از طریق آنها می توان موضوع حیات امام زمان (عج) را با اهل سنت یا ادیان دیگر مورد بحث قرار داد، گفت: در مهم ترین کتاب های اهل سنت روایتی از پیامبر (ص) وجود دارند که می فرمایند عزت اسلام به صورت لایزال (همیشگی) با این ۱۲ نفر (۱۲ امام) است. اگر - طبق نظر اهل سنت - حضرت مهدی (عج) را جزو این ۱۲ نفر حساب نکنیم، دیگر لایزال معنی ندارد. از سوی دیگر، اگر شخص دیگری نفر دوازدهم باشد، دیگر عزت اسلام به خاطر او نیست، زیرا بعدها می آید. بنابراین، لازمه صحت این روایت، حیات کنونی امام زمان (عج) است.

مدرس جامعه الزهرا درباره ارتباط بین آموزه های مهدویت و بیداری اسلامی اظهار کرد: اگر شبهه اهل سنت در مورد طول عمر امام زمان (عج) را با برهان و بر اساس روایات و آیات به بحث بگذاریم و در کنار آن به ثمرات انتظار بپردازیم، می توان به تاثیر آن در بیداری اسلامی امیدوار بود. به عنوان مثال، باید متذکر شویم که انتظار در باور شیعه، عامل پایداری در مقابل نظام فاسد است که یک جنبه آن مبارزه با حکومت فاسد است. تحت تاثیر این آموزه ها، روشنگری شکل

یک پژوهشگر دینی با اشاره به این که اهل سنت بیش از ۲۰۰ کتاب در حوزه مهدویت تألیف کرده اند، گفت: نکته جالب این است که حتی برخی از مؤلفان این کتاب ها مانند نعیم بن حماد نویسنده کتاب الفتن قبل از تولد امام زمان (عج) فوت کرده اند.

حجت الاسلام سیدهادی صالحی در تعریف کتاب های حوزه مهدویت اظهار کرد: به طور کلی آثاری که درباره منجی و موعود صحبت می کنند، جزو کتاب های حوزه مهدویت قرار می گیرند که این ویژه اسلام نیست، زیرا در ادیان و فرقه های مختلف، به شیوه های گوناگون اعتقاد به منجی وجود دارد. ممکن است ادیان دیگر اصلاً حضرت مهدی (عج) را نشناسند، اما به هر حال آنها نیز به یک موعود یا منجی، یعنی کسی که در آخرالزمان ظهور می کند و عدالت را می آورد، اعتقاد دارند. صالحی اضافه کرد: البته منظور از کتاب های مهدویت، کتاب هایی اند که کل مطالب آن به این موضوع اختصاص داده شده باشند و کتاب هایی که بخش هایی از آن مربوط به موعود و منجی است، در حوزه کتاب های مهدویت قرار نمی گیرند.

این مدرس حوزه علمیه ادامه داد: بعضی کتاب ها هم در ظاهر شاید هیچ ارتباطی با مهدویت نداشته باشند اما در فرقه ای باشند که ادعای مهدویت دارد. این کتاب ها نیز در حوزه مهدویت قرار می گیرند. به عنوان مثال، می توان به کتاب های خاتمیت آیت الله سبحانی یا مرحوم آیت الله مظفری اشاره کرد.

رئیس ستاد اقامه نماز سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی:

هر آنچه در مورد قرآن کریم برنامه ریزی

و کار کنیم، کم است

حجت الاسلام والمسلمین شیخ جواد تسخیری در خصوص برگزاری کرسی تلاوت اذنگاهی در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی گفت: این کرسی تلاوت، با همکاری شورای عالی قرآن و به منظور انس بیشتر کارکنان این سازمان و سایر علاقه مندان با قرآن کریم در حال برگزاری است.

به گزارش (تنا)، حجت الاسلام والمسلمین شیخ جواد تسخیری رئیس ستاد اقامه نماز سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در رابطه با اهمیت برقراری کرسی تلاوت قرآن گفت: در مورد قرآن کریم هرچه در مورد آن برنامه ریزی و کار کنیم و مردم را با قرآن آشنا کنیم، باز هم کم است. با توجه به جامعه امروز که یک حجمه فرهنگی علیه مردم و به خصوص جوانان صورت گرفته و به گفته مقام معظم رهبری، ایران در معرض ناتوی فرهنگی قرار دارد، کار در رابطه با قرآن ضروری است.

حجت الاسلام تسخیری پیرامون اهمیت پرداختن به قرآن کریم گفت: از رسول مکرّم اسلام (ص) نقل است که حضرت می فرمایند قرآن سفره الهی است، پس تا می توانید از مهمانی او بهره ببرید. قرآن نور مبین و شفا است، پس آن را فرا گیرید. و حضرت در سخنی دیگر می فرمایند دل ها زنگ می زند و جلا دهنده آن تلاوت قرآن و یاد آخرت است.

وی افزود: از جمله فعالیت هایی که در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به کمک حوزه ارتباطات شورای عالی قرآن صورت داده، محفل قرآنی تحت عنوان کرسی تلاوت اذنگاهی با حضور قاریان بین المللی جمهوری اسلامی ایران هفته ای یک بار و در روزهای دوشنبه در محل حسینیه الزهرا (س) است.

وی در پاسخ به این سوال که مخاطبان این محافل چه کسانی هستند گفت: مخاطبان این محافل مدیران و کارکنان سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی هستند. ضمن این که ورود برای عموم آزاد است و همه می توانند از این محافل بهره ببرند.

نماینده ولی فقیه در سیستان و بلوچستان:

غدیر روز تبیین نظام سیاسی اسلام است

نماینده ولی فقیه در سیستان و بلوچستان و امام جمعه زاهدان گفت: عید غدیر خم روز تبیین نظام سیاسی اسلام است که پیامبر اعظم (ص) در این روز مبارک علی (ع) را به عنوان جانشین خود معرفی کرد.

آیت الله عباسعلی سلیمانی در خطبه های نماز جمعه تشیع زاهدان اظهار داشت: عید غدیر خم، عید امامت و یادآور شیوه مدیریت بشریت است و از جنبه های سیاسی، عرفانی، معنوی و علمی مورد توجه و نیازمند مطالعه و بررسی است.

نماینده مردم سیستان و بلوچستان در مجلس خبرگان رهبری افزود: شان معنوی، عرفانی و علمی اهل بیت (ع) ریشه ای الهی دارد و رابطه بخش وسیعی از جامعه اسلامی با پیامبر اسلام (ص) نیز از طریق اهل بیت (ع) است.

وی ادامه داد: اهل بیت (ع) حلقه وصل امت اسلام با معنویت پیامبر اسلام و دروازه ورود به شهر علم نبی مکرّم (ص) هستند و اعتقاد شیعه و سنی بر این است که روزی جهان توسط اندیشه خاندان پیامبر (ص) مدیریت خواهد شد و حاکمیت دنیا را اهل بیت (ع) عهده دار می شوند. امام جمعه زاهدان افزود: پیامبر اسلام، قرآن کریم و اهل بیت (ع) را در زرادت خود به امانت گذاشتند و بی تردید روزی کل جهان تحت سیطره خاندان اهل بیت (ع) خواهد بود و تمام مکاتب دینی در برابر اهل بیت (ع) سر تعظیم فرود می آورند.

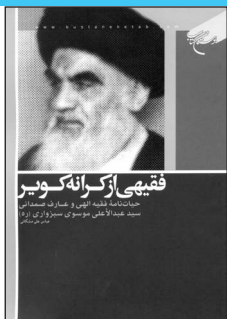
آیت الله سلیمانی با بیان اینکه عید غدیر سرلوحه تغییر نگرش نسبت به امیرالمومنین علی (ع) و خاندان پیامبر است، گفت: این عید بزرگ از منبع وحی، سرچشمه گرفته و یک فرمان الهی است که طبق آن خداوند در این روز حجتش را بر مردم تمام کرد.

نماینده رهبر معظم انقلاب در امور اهل سنت سیستان و بلوچستان همچنین با اشاره به سناریوی آمریکا برای تحت سلطه درآوردن ایران اسلامی گفت: آمریکاطی سالهای اخیر تمام تلاش خود را برای ایران هراسی و ایران ستیزی به کار بسته است.

وی افزود: غرب، امروز در حیرت این است که چه موضعی را در برابر کشورمان داشته باشد زیرا ایران همواره در اردوگاه مبارزه با آمریکا و تروریسم بین الملل قرار گرفته و نقشه های سلطه گران را خنثی کرده است.

معرفی کتب بوستان کتاب

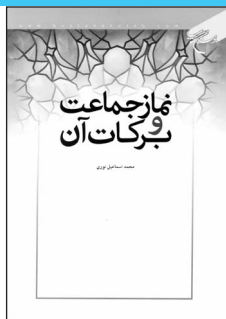

اینک بر کرانه کویر می رسیم... تا به نظاره یکی از رویندگان قهرمان و صبور آن بنشینیم؛ تا به تماشای یکی از قله های رفیع فرهنگ و تشیع پردازیم؛ تا به شناخت یکی از نمونه های والای جهاد فکری - سیاسی و حرکت های دینی دست یابیم؛ بر کرانه کویر می رسیم تا در برابر فروغ دامن گستر خورشید فروزانی که در پهن دشت ها و کرانه های وسیع کویر سربداران خراسان روی نمایانده و درخشیدن گرفته، قرار گیریم. این اثر یاد کردی است از زندگی، احوال، اقدامات، افکار و آرای فقیه عارف، مفسر و کلامی عالم شیعی، مردی از سلاله پیامبر از نسل علی و فاطمه، از سادات بزرگوار موسوی، از خاندان متصف به علم و تقوا و مکرم به شرف سیادت، از مدرسه عالمان بزرگ اسلام، نجف اشرف و از صف فروغ یافتگان و صاحب رسالتان، یعنی فقیه الهی، سید عبدالاعلی موسوی سبزواری.

مؤلفه ای که بخواهد در فرآیند تربیت انسان تأثیر گذار باشد ناچار است نیرو و رمق خود را از علاقه و عشق به هدایت و سعادت انسان بگیرد. در نگاره "سرچشمه محبت" نویسنده ابتدا به اهمیت نعمت الهی محبت در تربیت مرتبی و نگاه اسلام به آن می پردازد سپس عواملی را که باعث جوشیدن این لطف الهی بین مرتبی و مرتبی می شود در بین آیات و روایات تتبع می نماید و در ادامه موانع آن را بررسی می کند. و در پایان به آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی که در سایه این ارتباط عاطفی برای مرتبی حاصل می گردد اشاره می نماید.

فقیه از کرانه کویر
حیات نامه فقیه الهی و عارف
صمدانی سید عبدالاعلی موسوی
سبزواری رحمة الله
نویسنده: عباسعلی مشکانی
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۰
شمارگان: ۱۲۰۰
شمارگان: ۱۲۰۰
بها: ۲۶۰۰ تومان

نماز جماعت و برکات آن
نویسنده: محمد اسماعیل نوری
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۰
شمارگان: ۱۵۰۰
بها: ۲۷۰۰ تومان
نماز جماعت یکی از شعائر بزرگ دین مقدس اسلام است که در قرآن کریم به آن اشاره شده و روایات فراوان و در حد تواتر در فضیلت آن و نکوهش تارک آن از معصومین (ع) وارد شده است. در این کتاب، پس از اشاره به آیات مربوط، برخی از روایات فضیلت نماز جماعت و نکوهش تارک آن و نیز پاره ای از احکام کلی و شرایط تحقق نماز جماعت و بعضی از مستحبات و مکروهات آن بیان شده است.

سرچشمه محبت (بررسی تأثیر محبت از نگاه آیات و روایات)
نویسنده: مصطفی علیخانی
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۰
شمارگان: ۱۱۰۰
بها: ۲۹۰۰ تومان
محبت بسان قطب و محور آسیاب، سامانگر دیگر عوامل تربیت است، زیرا

پیام رهبر انقلاب در پی درگذشت
حجت الاسلام والمسلمین عمید زنجانی
و حجت الاسلام والمسلمین نورانی

به گزارش پایگاه حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی درگذشت حجت الاسلام والمسلمین عباسعلی عمید زنجانی را تسلیت گفتند. متن پیام به این شرح است:

بسمه تعالی
با تأسف خیر درگذشت عالم فرزانه جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ عباسعلی عمید زنجانی رحمة الله علیه را دریافت کردم. ایشان از دانشوران موفق و پرتلاشی بودند که تألیفات و افاضات با ارزش و عالمانه ای از خود باقی گذاشته و منشأ خدمات فکری در دانشگاه و در میان نخبگان و عموم مردم بوده اند.

اینجانب درگذشت این روحانی بزرگوار را به همسر محترمه و فرزندان گرامی و دیگر بازماندگان و بیت مرحوم آیت الله مرعشی نجفی رضوان الله علیه و به شاگردان و ارادتمندان ایشان تسلیت میگویم و رحمت و مغفرت الهی را برای آن مرحوم مسألت می کنم.

سید علی خامنه ای
حضرت آیت الله خامنه ای در پیامی درگذشت حجت الاسلام والمسلمین نورانی را تسلیت گفتند. متن پیام به این شرح است:

بسمه تعالی
درگذشت روحانی فاضل و ذوفنون، و آشنای باصفای دیرین مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای شیخ عبدالله نورانی را به بازماندگان مکرم و دوستان و شاگردان این عالم ستوده و پارسا تسلیت می گویم و از خداوند کریم و رحیم، مغفرت و رحمت و علو درجه را برای ایشان مسألت می کنم.

سید علی خامنه ای
گفتنی است مرحوم حجت الاسلام والمسلمین عبدالله نورانی از علمای کتاب شناس و مصحح متون فلسفی و کلامی شیعه بود که هفتم آبان ماه جاری در سن ۸۲ سالگی به رحمت ایزدی پیوست.

انتشار «چکیده حماسه غدیر» استاد محمدرضا حکیمی

این نوشتار برگزیده ای از کتاب حماسه غدیر استاد حکیمی است و تحقیقی درباره آثار اعتقادی و اجتماعی واقعه غدیر در طول تاریخ به شمار می آید. نویسنده در این کتاب خوانندگان را به این سمت سوق می دهد که غدیر و پذیرش ولایت علی (ع) راهی است که مسلمانان باید به آن بنویسند تا اسلام پایدار بماند. این کتاب با تأکید بر اهمیت واقعه غدیر، شخصیت بزرگ علامه امینی و کتاب گرانقدر وی الغدیر فی الکتاب و السنه و الادب را می شناساند. استاد حکیمی در این کتاب با دلایل و احادیث فراوانی اثبات می کند که مسلمانان بعد از پیامبر اکرم (ص) باید ولی می داشتند، اگر هیچ نصی بر انتصاب حضرت علی (ع) بر این امر موجود نبود، باز شایسته ترین و لایق ترین فرد، وجود مقدس حضرت امیر (ع) بود. مؤلف برای تأیید این موضوع ده ها شاهد از سخنان بزرگان و علمای شیعه و اهل سنت با ذکر دقیق منبع عنوان می کند. انتشارات "ذلیل ما" نخستین چاپ "چکیده کتاب حماسه غدیر" را به تازگی در ۱۲۰ صفحه پالتویی و با چکیده نویسی ابوالقاسم آقایی و اعظم کریمی به چاپ رسانده است.

معرفی کتاب «معنی حدیث الغدیر»

تألیف آیت الله سید مرتضی خسروشاهی

کتاب "معنی حدیث الغدیر" نوشته آیت الله سید مرتضی خسروشاهی با تحقیقی از استاد سید هادی خسروشاهی توسط موسسه بوستان کتاب به زبان عربی منتشر شده است. این کتاب با روشی علمی به بررسی شبهات موجود در مسأله غدیر پرداخته است. غدیر پدیده ای مبارک و حادثه ای خجسته در تاریخ اسلام است که دین خدا را به کمال رساند. این اثر با محور غدیر به پژوهش در موضوعات پیشینه غدیر، معنای حدیث غدیر و پرده گشایی از آثار زیارت پرداخته است.

نویسنده کتاب با بررسی حدیث غدیر و کلمات به کار رفته در آن در تفاسیر علمای اهل سنت به ویژه فخر رازی به شبهات و استدلال های آنان پاسخ گفته و دلایل منطقی برای اثبات کلام خود آورده است. حدیث روز خبیر، اولی الامراهل بیت هستند، آیه تطهیر، حدیث ثقلین، حدیث علی مع الحق، سخن خلیفه در جریان بیعت و دعای پیامبر (ص) برای حضرت علی (ع) در روز غدیر از جمله دلایلی است که نویسنده برای اولویت پیروی از مذهب امامیه آورده است.

در بخشی از این کتاب فتوای شیخ محمود شلتوت رییس دانشگاه الازهر مصر درباره جواز پیروی از مذهب شیعه امامیه آمده است که در پاره ای از آن این گونه می خوانیم: مذهب جعفری معروف به مذهب شیعه دوازده امامی، مذهبی است که تعبد به آن مانند دیگر مذاهب اهل سنت شرعاً جایز است. پس سزاوار است که مسلمانان این مذهب را بشناسند و از تعصب بی جان نسبت به مذاهب معین رهایی یابند. کتاب "معنی حدیث الغدیر" در ۸۰ صفحه و شمارگان ۱۵۰۰ نسخه منتشر شده است.

معرفی کتب مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شورای نگهبان همراه با سایر اعضای شورا به عنوان عضو حقوق دان در انطباق مصوبات مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی وظیفه شایان توجهی را به عهده گرفت.

های ارائه شده، بر مبنای دوگانگی گفتمان سنتی / گفتمان تجدیدی فهم کرد و دوره بندی جدیدی از تحولات این تشکل به دست داد.

خاطرات مرحوم سید رضا زواره ای:
دکتر زواره ای حقوق دانی مسلمان و متعهد بود که کار قضایی خود را از وکالت دادگستری آغاز نمود و با پذیرفتن وکالت خیل افراد توجهی از مبارزان مسلمان ضمن عمل به تکلیف دینی و عرق ملی خویش نقش اساسی در کاهش و تخفیف مجازات آنان داشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی در دادستانی انقلاب نقش فعالی در روند محاکمه سران، عمال و شکنجه گران حکومت طاغوت ایفا نمود. به علاوه دو دوره نامزد ریاست جمهوری اسلامی ایران شد و همچنین در سنگر نمایندگی مجلس به خدمت گزاری مشغول گردید مرحوم زواره ای در

روابط ایران و چین قبل و بعد از انقلاب اسلامی

روابط خارجی ایران و چین قبل از انقلاب تحت تأثیر نظام دو قطبی بین الملل بود؛ هر دو کشور بنا به ملاحظات ایدئولوژیک حاکم بر قطب بندی های شرق و غرب عمل می کردند، ولی با پیروزی انقلاب اسلامی محدودیت ساختار نظام بین الملل بر روابط ایران و چین برطرف شد و روابط دو کشور در ابعاد سیاسی، اقتصادی و نظامی گسترش یافت.

دفتر تحکیم وحدت در کشاکش سنت و تجدد
این کتاب، در صدد است تا با استفاده از دقت های تحلیلی دیرینه شناختی و گفتمانی فوکویی که در قیاس با سایر نظریات بیشترین تجرید را از واقعیت تاریخی غرب دارد، به بررسی تحولات گفتمانی دفتر تحکیم وحدت پردازد و نشان می دهد که این تحولات را می توان در سطحی عمیق تر از تحلیل

بعثت

نشریه مرکز بررسیهای اسلامی
دو هفته نامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی
صاحب امتیاز و مدیر مسوول:
سید هادی خسروشاهی
سردبیر:
سید محمود خسروشاهی
دفتر مرکزی:
قم: خیابان شهدا (مفاتیح) نبش ممتاز
تلفکس: ۷۷۴۱۴۳۳
صندوق پستی: ۱۳۶
چاپ: مینایی
پست الکترونیکی:
Besatonline@gmail.com